

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR İLİ MUCUR İLÇESİ VE YAKIN ÇEVRESİNİN PEYZAJ
POTANSİYELİNİN SAPTANMASI

YASİN DÖNMEZ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA

2006

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. M¼kerrem Arslan danışmanlığında, Yasin D¼nmez tarafından hazırlanan bu çalışma 17 / 03 / 2006 tarihinde aşağıdaki j¼ri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Y¼ksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. M¼kerrem ARSLAN

Doç. Dr. Dicle OĞUZ

Yrd. Doç. Dr. Sertaç G¼NG¼R

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. ¼lk¼ Mehmetoğlu

Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KIRŞEHİR İLİ MUCUR İLÇESİ VE YAKIN ÇEVRESİNİN PEYZAJ POTANSİYELİNİN SAPTANMASI

Yasin DÖNMEZ

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mükerrrem ARSLAN

Doğal ve kültürel değerlere sahip alanlar sürekli olarak insanların ilgisini çekmiştir. Son zamanlarda doğal ve kültürel kaynak değerleri yönünden zengin alanlara yapılan günü birlik turlar insanların yoğun iş hayatından kaynaklanan stresini atmaya önemli katkıda bulunmaktadır. Ülkemizde çok sayıdaki bu alanların yeterli olarak tanıtımının yapılamaması ve alt yapı eksiklikleri önemli bir sorundur.

Kırşehir İli'ne bağlı olan Mucur İlçesi gerek konumu, gerekse sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleri bakımından ülkemizin önemli yerlerinden biridir. Peyzaj özellikleri ve turizm potansiyeli bakımından önemli niteliklere sahip olması nedeni ile değerlendirilmesi gerekmektedir. İlçe sınırları içinde yer alan ve ülkemizin önemli ıslak alanlarından biri olan Seyfe Gölü bulunmaktadır. Aynı zamanda ilçe kış sporlarının önemli bir merkezi olan Erciyes Dağı'na, inanç turizm etkinlikleri yapılan Hacıbektaş'a olan yakınlığı ile de önemli bir konuma sahiptir.

Bu çalışma, Mucur İlçesi örneğinde doğal, tarihi ve kültürel çevreler için veri toplama, sorunların saptanması ve öneriler aşamalarını içermektedir. Yapılan çalışma ile kent ve yakın çevresi doğal ve kültürel özellikleri ile birlikte incelenmiş ve peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilerek bu değerlerin akılcı kullanım çerçevesinde turizm amaçlı kullanımı için çeşitli öneriler sunulmuştur.

2006, 96 sayfa

Anahtar Kelimeler: Mucur, peyzaj potansiyeli, Seyfe Gölü,

ABSTRACT

Master Thesis

THE DETERMINATION OF LANDSCAPE POTENTIAL IN MUCUR COUNTY OF KIRŞEHİR CITY AND IT'S SURROUNDINGS

Yasin DÖNMEZ

Ankara University
Graduate School of Nature and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Mükerrerem ARSLAN

Lands that have natural and cultural properties had attracted to human beings every time. Recently, daily tours to get rich areas which have natural and cultural values make an important contribution to human, decreasing their stress caused by intensively hard working life. Insufficient promotion and lack of infrastructure of many lands in our country are very important problem.

Mucur County, dependent to Kırşehir province, is a very important place of Turkey in respect of its both natural and cultural properties. This area should be evaluated due to its important landscape properties and tourism potential. Within the borders of the County, Lake Seyfe is an important wetland of Turkey. Mucur County has a very important position because of its proximity to the Erciyes Mountain that is important for winter sports and to the Hacıbektaş that is important for religious activities.

This study covers the data acquisition, and determining problem and proposals stages for natural, historical and cultural areas in Mucur County as a case study. In this study County and near related areas were investigated along with natural and cultural properties. These properties were evaluated in respect of lanscape architecture and some proposals were prepared to wise tourism activitiy uses for these properties.

2006, 96 pages

Key Words: Mucur, landscape potential, Seyfe lake

TEŞEKKÜR

Yaşamımın önemli bir dönüm noktasını oluşturan bu tez çalışmamda, konunun seçilmesi aşamasından sonuçlanması aşamasına kadar, fikir ve deneyimleriyle bana destek sağlayan danışmanım Sayın Prof. Dr. Mükerrer ARSLAN (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi)'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmalarım sırasında Mucur ile ilgili her türlü kaynak konusunda bana desteğini esirgemeyen Mucur Belediye Başkanı Sayın Atılgan YILMAZ'a, Seyfe Gölü konusunda yaptığı araştırmalarda önemli bir yere sahip Murat YILDIRIM'a, teşekkürlerimi sunarım. Tez yazım ve haritalar konusunda yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım Araş. Gör. Ercan GÖKYER (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi)'e ve Araş. Gör. Murat ÖZYAVUZ (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi)'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca her koşulda desteklerini gördüğüm babam Bekir DÖNMEZ, annem Elmas DÖNMEZ, sevgili eşim Emel DÖNMEZ, oğlum Bekir Furkan DÖNMEZ'e içten teşekkürlerimi sunarım.

Yasin DÖNMEZ

Ankara, Mart 2006

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
HARİTALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.2. Literatür Özeti	3
2. KURAMSAL TEMELLER.....	4
2.1. Peyzaj Kavramı ve Önemi.....	5
2.2. Turizm, Rekreasyon ve Peyzaj İlişkisi.....	10
2.2.1. Turizm Türleri ve Sınıflaması.....	14
2.2.1.1. Amacına Göre Turizm Türleri.....	15
2.2.1.1.1. Kültür Turizmi.....	15
2.2.1.1.2. Kongre Turizmi.....	16
2.2.1.1.3. İnanç Turizmi.....	17
2.2.1.1.4. Mağara Turizmi.....	17
2.2.1.1.5. Sağlık Turizmi.....	18
2.2.1.1.6. Kırsal Turizm.....	18
2.2.1.1.7. Eko-Turizm.....	19
2.2.1.1.8. Sürdürülebilir Turizm.....	20
2.2.2. Turizmde Fiziksel Planlamanın Ülkemizdeki Yasal Durumu.....	22
2.3. Ülkemizde Doğal Kaynakların ve Kültürel Değerlerin Korunması.....	23

2.4. Islak Alan Kavramı ve Tanımı.....	28
2.4.1. Islak Alanların Sınıflandırılması.....	29
2.4.2. Islak Alanların İşlev ve Değerleri.....	30
2.4.3. Islak Alanlarda Rekreasyon Faaliyetlerinin Türleri.....	31
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	35
3.1. Materyal.....	36
3.2. Yöntem.....	36
4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	39
4.1. Çalışma Alanının Sınırı ve Genel Özellikleri.....	39
4.2. Araştırma Alanının Doğal ve Kültürel Özellikleri.....	41
4.2.1. Doğal Özellikler.....	42
4.2.1.1. Topografya.....	42
4.2.1.2. Jeoloji – Jeomorfoloji.....	42
4.2.1.3. Toprak.....	46
4.2.1.4. Hidrolojik Yapı.....	50
4.2.1.5. İklim.....	51
4.2.1.6. Flora.....	52
4.2.1.7. Seyfe Gölü.....	54
4.2.2. Araştırma Alanının Kültürel Özellikleri.....	62
4.2.2.1. Araştırma Alanının Tarihçesi.....	62
4.2.2.2. Nüfus.....	63
4.2.2.3. Ekonomik Durum.....	64
4.2.2.3.1 Tarım.....	64
4.2.2.3.2 Hayvancılık.....	65
4.2.2.3.3 Sanayi.....	65
4.2.2.3.4 Ticaret.....	66
4.2.2.4. Tarihsel ve Arkeolojik Değerler.....	66
4.2.2.5. Geleneksel (Folklorik) Değerler.....	70
4.2.2.5.1. Dokumacılık.....	71
4.2.2.5.2. Festival ve şenlikler.....	71
4.3 Hızlı Kırsal Değerlendirme Sonuçları.....	72
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	74

5.1. Araştırma Alanındaki Turizm ve Rekreasyon Alanlarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	76
5.2. Mevcut Alan Kullanımına Yönelik Öneriler.....	77
5.3. Seyfe Gölüne Yönelik Sonuç ve Öneriler.....	79
5.4. Yatırımcı Kişi ve Kuruluşlara Yönelik Öneriler.....	80
KAYNAKLAR.....	82
EKLER.....	86
EK 1.....	87
EK 2.....	92
EK 3.....	95
EK 4.....	
EK 5.....	
ÖZGEÇMİŞ.....	96

SİMGELER DİZİNİ

KYGM	Kara Yolları Genel Müdürlüğü
D.İ.E.	Devlet İstatistik Enstitüsü
D.S.İ	Devlet Su İşler
D.M.İ	Devlet Meteoroloji İşleri
ICBP	Uluslararası Kuşları Koruma Konseyi
IUCN	Dünya Koruma Birliği
KYGM	Kara Yolları Genel Müdürlüğü
M.S.B	Milli Savuma Bakanlığı
M.T.A	Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü
Ö.Ç.K.B	Özel Çevre Koruma Bölgeleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Genel akış ve yöneme ilişkin diyagram.....	38
Şekil 4.1. Araştırma alanının ülke içerisindeki Konumu.....	39
Şekil 4.2. Mucur yakın çevresi karayolu ağı	40
Şekil 4.3. Alana ilişkin hava fotoğrafı	41
Şekil 4.4. Obruk gölü	50
Şekil 4.5. Seyfe Gölünün konumu.....	54
Şekil 4.6. Seyfe Gölü	55
Şekil 4.7. Seyfe Gölüne ait uydu görüntüsü	56
Şekil 4.8. Seyfe Gölünde Flamingo sürüsü	58
Şekil 4.9. Mucur yeraltı şehri.....	67
Şekil 4.10. Dehliz	67
Şekil 4.11. Aksaklı Kilisesi.....	69
Şekil 4.12. Aflak Baba Türbesi.....	70
Şekil 4.13. Mucur halılarından örnek.....	73

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Rekreatyonel etkinliklerin işlevleri	14
Çizelge 2.2.Topay (2003)'den Kırsal alanlarda gerçekleştirilecek olan turizm ve rekreatyon etkinliklerinin insanlar tarafından en çok tercih edilenler.....	34
Çizelge 4.1. Mucur İlçesinin bazı önemli merkezlere uzaklığı.....	41
Çizelge 4.2. Mucur ilçesi önemli iklim değerleri.....	52
Çizelge 4.3 Seyfe Gölü ve yakın çevresindeki bitki türleri	53
Çizelge 4.4 1990 ve 2000 yılı genel nüfus sayımı sonuçları.....	63
Çizelge 4.5. Mucur İlçesinin tarım arazileri ve kullanım türleri.....	65

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 4.1. Mucur ve yakın çevresinin jeoloji haritası (M.T.A).....	44
Harita 4.2. Kırşehir deprem haritası (Anonim 2004).....	45
Harita 4.3. Arazi varlığı ve tarımsal kullanıma uygunluğu (Anonim 1992).....	49
Harita 4.4. Arazi varlığı ve tarımsal kullanıma uygunluğu (Anonim 1992).....	96

1. GİRİŞ

Yoğun iş hayatının yanında, insanların kendilerini özgür hissettikleri boş zamanlarda, özellikle gelişmiş ülkelerde, rekreasyon faaliyetleri yeni bir boyut kazanmıştır. İşte bu faaliyetlerin en önemli aşamasını turizm oluşturmaktadır. Sayıları milyonları bulan günümüz insanları, yoğun çalışma hayatı dışındaki zamanda bilmedikleri yerleri ve toplumları görmek tanımak yoluyla, dinlenmek ve eğlenmek yolunu seçmektedirler.

Rekreasyon; insanların boş zamanlarında yaptıkları, kişiyi hayata bağlayan, dinlendirici, eğlendirici, yoğun iş hayatından uzak, serbest olarak, özgürce seçilen yerlerde yapılan faaliyetlerdir (Karaküçük, 1999). Doğal ve kültürel değerlere sahip olan alanlar, artan turizm ve rekreasyon hareketlerine olanak sağlayan ortamlardır.

Başlangıçta az sayıda insan tarafından ve sınırlı alanlarda yapılmakta olan alternatif turizm türleri, doğal yapısı gereği sürekli yeniliklerin arayışı içinde olan insanoğlunun bilinmezleri keşfetme tutkusuyla da sınırlarını daha geniş boyutlara ulaştırma olanağı bulmuştur (Yaşaroğlu 1992).

Potansiyel kelimesi Fransız kökenli bir kelimedir. Anlamı ise varlığı, gücü ortaya çıkmamış olan, gizli güç'tür (Anonim 2006). Peyzaj potansiyeli ile birlikte, bir yerin ortaya çıkmamış veya çıkarılamamış, sahip olduğu doğal ve kültürel elemanlar ile birlikte oluşturduğu bir güç'tür.

Üzerinde yaşayıp faydalanılan arazinin ve doğanın, koruma kullanım dengesi içerisinde gelecek nesillere aktarılabilmesi için bu bütünü oluşturan peyzajın, doğal ve kültürel özellikleri yönünden analiz edilmesi gereklidir. Bu analizler sonucu toplanan verilerin oluşturduğu peyzaj potansiyelinin ortaya konulması, fiziksel planlama sürecinde bir zorunluluktur (Yılmaz 2001).

Mucur ilçesi de, sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri ile ilgi çeken, fakat yeterince tanıtılmamış olmasından dolayı, gereken önem verilmeyen ilçelerimizden birisidir. Özellikle ilçe sınırları içinde yer alan Seyfe Gölü, barındırdığı kuş türleri ile uluslararası

bir öneme sahiptir. Özellikle flamingo kuşlarının oldukça sık uğradığı bu göl ile birlikte Sultan sazlığı ve Tuz gölü ile birlikte göçmen kuşlarının konaklama ve barınma yerleri olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Bugün Kenya da bulunan ve güney yarımküredeki flamingo topluluklarının başlıca habitatı olan Nakuru gölü, Dünya ölçüsünde yapılan tanıtımı ile ornitoturizm (kuş gözleme turizmi) odak merkezi durumuna gelmiştir. Ülkemizde ise, flamingolar dahil pek çok kuş türünün barındığı Seyfe Gölü ornitoturizm potansiyeli yüksek bir durumdadır.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Ankara'nın 210 km. güneydoğusunda bulunan; doğal ve kültürel özellikleri açısından çok fazla çeşitlilik gösteren Mucur'a ait kaynakların doğru ve etkin bir şekilde kullanılması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve Mucur ilçesi'nin peyzaj potansiyelinin saptanması amaçlanmıştır. Mucur ile ilgili yapılacak diğer çalışmalar için temel oluşturacak verilerin toplanması bu çalışmanın amaçlarını oluşturmaktadır.

Bu araştırma ile asıl elde edinilmek istenen, çalışma alanının sahip olduğu değerleri vurgulamak ve turizm potansiyeli bakımından önemini ortaya koymaktır. Böylece tanıtım ile beraber gerekli yatırımların yapılması için önemli bir adım atılmıştır. Bu tezin hedefleri arasında:

- Mucur ilçesi'nin sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri tespit etmek,
- Mevcut durumu belirlemek,
- Sorunları tespit etmek,
- Bu doğrultuda öneriler getirmek ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalar için kaynak oluşturmaktır.

➤ *Konum bakımından:*

Mucur konum bakımından, Kapodakya bölgesinin başlangıcı kabul edilmektedir. Ürgüp, Göreme ve Ihlara vadisine olan yakınlığı ve benzer özellikler göstermesi, kış sporlarının

önemli merkezlerinden olan Erciyes dağına olan yakınlığı ile oldukça önemli bir konuma sahiptir. Aynı zaman da inanç turizminin en önemli merkezlerinden biri sayılan Hacıbektaş'a olan yakınlığı önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

➤ *Seyfe Gölü ve çevresi açısından:*

Seyfe Gölü ve çevresi önemli bir ıslak alandır. Göl ve çevresindeki 10.700 hektarlık saha 26.8.1990 tarihinde Tabiatı Koruma Alanı ilan edilmiştir. Göl aynı zamanda 1. derece Doğal Sit alanıdır. Sürekli ve geçici göl alanını da kapsayan 10.700 hektarlık alan 1994 yılında Ramsar Sözleşmesi listesine dahil edilerek, alanın doğal yapısının ve ekolojik karakterinin korunması uluslararası düzeyde de taahhüt edilmiştir (Anonim 1998).

Uluslararası kuşları koruma konseyi (ICBP) Seyfe Gölünde yaşayan 27 tür kuşu koruma listesine almıştır. Nesilleri azalan bu kuşlar, Türkiye'nin de taraf olduğu "Bern sözleşmesi" ile koruma altına alınmıştır.

1.2. Literatür Özeti

Kurum (1992) yaptığı araştırmada, Beynam Ormanı'nın doğal ve kültürel özelliklerini analiz ederek, korunması gerekli alanlar ile rekreasyon ve tarım potansiyeline sahip alanların saptanmasını amaçlayan bir yöntem uygulamıştır. Çalışma yönteminde McHarg, Kiemstedt ve Başal'ın yöntemlerinden yararlanılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak planlama kriterleri ortaya konmuştur.

Alparslan (2001) tarafından hazırlanmış yüksek lisans çalışmasında, Sinop ili ve yakın çevresinin peyzaj potansiyelini ortaya koyabilecek bir kaynak analizi yapılmıştır. Araştırma alanına ait kırsal ve kentsel alan kullanımına ilişkin veriler toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucu mevcut peyzaj potansiyel ve öneriler şeması ile Sinop ili ve yakın çevresinin peyzaj potansiyeli üzerinde etken faktörler arası ilişkiler diagramı geliştirilmiştir.

Kalem (2001) tarafından hazırlanmış doktora çalışmasında, bölgesel düzeydeki planlama kararlarında, turizm alan ve merkezlerinin ilan edilmesinde, planlama süreçlerinde, alanın turistik kullanım değerinin yanı sıra doğal ve kültürel değerlerin korunması ele alınmıştır. Böylece bir bölgenin veya alanın kullanılabilir turizm potansiyelini ortaya koyacak bir yöntem geliştirilmesini ve böylece ulusal turizm politikalarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda şekillendirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır.

Yılmaz (2001) tarafından hazırlanan doktora çalışmasında, Bartın İli ve yakın çevresinin abiyotik ve biyotik varlıkları incelenmiştir. Çalışmada, bir yörenin peyzaj potansiyelini ortaya koymak amacıyla Memlük vd (2001) tarafından geliştirilmiş yöntem kullanılmıştır. Bu yöntem ile Bartın kentinin doğal ve kültürel yapısına ilişkin potansiyel saptanmıştır. Ayrıca, peyzaj değeri yüksek alanları belirleyerek peyzajın korunmasına katkıda bulunmak, çeşitli alan gelişim etkinlikleri ile ilgili değerlendirmeler yapmak ve doğal, kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklere dayalı, yöresel ölçekte bir peyzaj potansiyeli haritası oluşturmak hedeflenmiştir.

Aklanoğlu (2002) tarafından hazırlanan yüksek lisans çalışmasında, Beypazarı ilçesinin peyzaj potansiyeli saptanmıştır. Doğal, tarihi ve kültürel veriler saptanarak, mevcut durum saptanmıştır. Koruma – Kullanım ilkeleri doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Topay (2003) tarafından hazırlanan doktora çalışmasında, Bartın-Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmiştir. SWOT analizi yardımı ile araştırma alanının sınırları belirlenmiştir. Hızlı Kırsal Değerlendirme yöntemiyle araştırmada ele alınacak rekreasyon ve turizm değerlendirme faktörlerinin belirlenmesine çalışılmıştır.

2. KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde alan peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm etkinlikleri açısından değerlendirilmesi amacıyla üzerinde durulan temeller ve bu temellerle ilgili bazı kavramlar açıklanmaktadır.

2.1. Peyzaj Kavramı ve Önemi

Koç ve Şahin (1999)'e göre “peyzaj, bir görüş çerçevesi içine giren doğal ve kültürel elemanların birlikte oluşturduğu bir kompozisyonudur.”

Forman (1995)'a göre “peyzaj, kilometrelerce geniş alanlarda benzer formlarla tekrarlanan alan kullanımları ya da yerel ekosistemlerin karışımı olan bir mozaiktir.” Peyzaj içerisindeki bazı nitelikler bütün alan boyunca benzer ve tekrarlanma eğilimindedirler. Jeolojik arazi formları, toprak tipleri, vejetasyon tipleri, bölgesel doğal hayvan varlığı, doğal müdahale rejimleri, alan kullanımları ve insanların oluşturduğu desenler gibi. Bundan dolayı peyzajı karakterize eden mekânsal elemanların kümeleri tekrarlanmaktadır (Uzun 2003).

Pomar (1995)'a göre, peyzaj sadece onun bileşenlerinin bir toplamı değildir. Bu nedenle peyzajı oluşturan değişkenlerin listesi “doğal ve kültürel çevrenin faktörleri yada elemanları” ve “estetik kategori” olmak üzere iki grubu içerir. Birinciler kolaylıkla ölçülebilir, karşılaştırılabilir ve sonuçlandırılabilir, objektif ve geneldirler. İkinciler ise daha karmaşıktır, ilişkilerin kavramı zordur, daha sübjektiftirler ve üzerinde tartışılabilir (Uzun 2003)

Doğayı ve üzerinde yaşadığımız araziye koruyabilmek, var olan potansiyelinden maksimum düzeyde yararlanabilmek, geliştirerek sonraki kuşakların yararlanmasına sunabilmek, ancak; birbiri ile çelişmeyen kullanım seçeneklerini irdeleyip araştırarak, bir plana dayalı olarak uygulamak, sürekli bakım ve denetimini sağlamakla mümkün olacaktır.

Bu çalışmada peyzaj doğal ve kültürel olmak üzere iki ana bölümde incelenmiştir.

Doğal Peyzaj

Doğal peyzaj, dağlar, stepler, ormanlar, göller, nehirler, çöller vb. gibi tamamen doğal elemanların hakim olduğu, insan etkilerinin değiştiremediği veya pek az değiştirdiği

kendi doğal dengesini kendi kendine kurduğu peyzajdır. Bu gibi alanların yapısı ve biyolojik dengesinde görülen değişimler, ancak doğal güçler olarak bilinen deprem, yanardağ püskürmeleri, şiddetli deniz ve hava akımları med-cezir (gelgit) ve erozyon vb. olaylar sonucu ortaya çıkmaktadır (Koç ve Şahin, 1999). Tundra, çöl, step, makilikler, doğal orman alanları, kıyı alanları korunan alanlar olan milli parklar, tabiat koruma alanları, tabiat parkları, tabiat anıtları, bilimsel rezerv alanları, sulak alanlar, peyzaj koruma alanları doğal peyzaj alanlarını oluştururlar.

Kültürel Peyzaj

Akdoğan (1975)'e göre kültürel peyzaj, insanların doğayı çeşitli amaçlarla kullanmaları sonucu ortaya çıkan, doğayı kullanım amaçlarına ve biçimlerine göre farklılıklar gösteren peyzaj formu olarak tanımlamıştır. Aralarında kesin bir sınırlama yapılmamasına karşın kültür peyzajı, kentsel peyzaj ve kırsal peyzajı oluşturmaktadır (Açıksöz 2000). Ancak kültürel peyzaj kapsamına tarihsel peyzajın da katılması uygun olacaktır.

Kentsel Peyzaj

Kentsel peyzaj, insan gereksinimlerinin karşılanması ve insana en iyi yaşam koşullarının sağlanmasına yönelik işlevsel bir bütündür. İnsanların bir arada yaşama içgüdüleri ve doğal tehlikelere karşı daha güvenli yerleşim birimlerine ihtiyaç duymaları ilk yerleşim birimlerinin oluşmasını sağlamıştır. Bunları, giderek doğadan daha çok soyutlanmış daha büyük mekanlar izlemiş ve böylece kentsel peyzajlar ortaya çıkmıştır. Kentsel peyzajın, kentleri oluşturan yapılar, yapı adaları, trafik sistemi, sosyal tesisler, ticaret ve endüstri alanları gibi yaşama, dinlenme, eğlenme ve çalışma aktivitelerine olanak sağlayan bölümleri bulunmaktadır (Gökyer 2003).

Kentlerde insanlar, iç ve dış mekan yönünden çevrelenmiş küçük, doğa güzelliklerinden uzak ve monoton bir yaşam içindedirler. Bu nedenle, kentsel çevre içinde bilinçli bir fiziksel, sosyal planlama ve rekreasyonel planlamaya daha fazla ihtiyaç vardır (Uzun, 2003).

Başarılı bir kentsel peyzaj planlama da kentler dış mekan ihtiyaçlarına uygun standartları içermelidir. Her şeyden önce kentler hijyen yönünden insan ve çevresindeki canlılar için uygun birer ortam olmalıdır Bunun yanında, kentlerdeki mimari yapıların ekonomik olması sağlanmalı, dış mekanda fonksiyonel teknik çözümler getirilmeli, planlamalarda estetik fikirlere de yer verilmelidir (Gültekin, 1994).

Kırsal Peyzaj

Kırsal peyzaj, insanın doğaya müdahale ederek oluşturduğu (Koç ve Şahin, 1999), doğa içinde kentsel amaçlarının dışındaki aktivitelerin sürdürüldüğü alanların görünümü olarak tanımlanmaktadır. Kırsal alan ya da peyzajlar, esas olarak kentsel ve doğal alanlar arasında geçit görevi üstlenirler. Kırsal peyzajda iki temel olgudan söz edilebilir (Gökyer 2003).

1. Doğal mekânı oluşturan olgular
2. Kültürel mekânı oluşturan olgular.

Doğal mekânı oluşturan olgular

Toprak, jeomorfoloji, iklim, hidroloji (su ilişkileri), doğal bitki örtüsü, doğal hayvan varlığı ile atmosferden oluşmaktadır.

Kültürel mekânı oluşturan olgular

Tarımsal alan ve yerleşmeler, rekreasyonel alan ve yerleşmeler (Piknik alanları, kamping alanları, tatil köyü, oteller, golf alanları ve ulaşım sistemi), tarihsel ve arkeolojik değerler, toplumların gelenekleri ve kültürel aktiviteleri ile şekillenir (Gökyer 2003).

Kırsal alanlar, kentsel alanlarda bulunan insanlar için bu ortamlardan uzaklaşarak açık hava ve doğaya yaklaşma gereksinimlerinin giderilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu alanlar rekreasyonel, turistik ve sportif aktiviteler için çok çeşitli olanaklar sunmaktadır.

Kırsal peyzajın birbirinden farklı dört önemli fonksiyonu bulunmaktadır (Koç ve Şahin, 1999).

- Gıda üretim yeridirler.
- Köy el sanatları ve merkezileşmiş sanayi için yerleşim zemini oluştururlar.
- Tarım ve diğer üretim, ekonomi dallarındaki aktivite gösteren insanların yerleşim alanıdır.
- Kent ve sanayi yerleşmelerinde yaşayanların rekreasyon ve dinlenme yeridirler.

Akdoğan (1975), Koç ve Şahin (1999)'e göre kırsal peyzaj konusundaki uğraşlar;

1. Tarımsal peyzaj
2. Endüstriyel peyzaj
3. Rekreatif peyzaj olmak üzere 3'e ayrılmaktadır (Gökyer 2003).

Tarımsal Peyzaj

Kırsal peyzaja ilk müdahaleler tarımsal gereksinimlerin gereği ile olmuştur. Doğal karakterdeki biyolojik kurallar üzerine kurulmuş olan tarımsal peyzaj, insan yaşamına çok iyi adapte olmuş, sakin, huzur sağlayan bir bünyeyi içermektedir (Gültekin 1994).

Tarımsal peyzaj, diğer kırsal peyzaj şekilleri içinde doğal elemanlarla tamamen iç içe olan tek peyzajdır. Tarımın iç içe olduğu bu elemanlar arazi yapısı, toprak ve iklimdir. Bu doğal elemanlar arazinin topoğrafik yapısına, toprak ve iklimine göre değişik tarımsal peyzaj mekanları oluşturmuştur (Ürgeç 2000).

İnsanların doğayı kontrol altına alma ya da ona hakim olma konusundaki çabalarının ürünü olan teknolojik gelişmeler, tarımda mekanizasyonu yani insan ve hayvan gücü yerine modern tarım araçlarının kullanımını getirmiştir. Bu ise, tarımsal peyzajın görünümünde olumsuz değişiklikler ortaya koyduğu kadar, doğal yapının bozulması sonucunu da doğurmuştur. Tarımsal peyzajın iki ana unsuru, tarımsal yerleşim alanları ile tarımsal arazilerdir (Koç ve Şahin 1999).

Tarımsal yerleşim alanları, farklı ülkelerde çeşitli koşullara göre farklılıklar göstermektedir. Tarımsal yerleşimlerin peyzaj elemanları, köy evleri, köy yolları, köy meydanları ile okul, mezarlık, mescit veya camii, kahve, çeşme ve değirmen gibi unsurlardır. Kırsal alan yerleşimleri, tarımsal peyzajın en önemli unsurunu oluşturmaktadır (Ürgenç 2000).

Tarımsal yerleşimler ve işletme yapıları birlikte tarım peyzajlarını oluştururlar. Tarımsal arazi içinde tarlalar, genellikle çok büyük paya sahiptirler ve kültür peyzajında etkileri daha baskındır. Tarlaların büyüklüğüne, parselasyon biçimlerine ve yer verilen kültürlere göre, tarım peyzajları da farklılık ve çok yönlülük gösterirler. Morfolojik yapı toprak ve iklimle ilgili özellikler ne kadar benzerlik gösterirse, tarlaların karakteri de o kadar homojen olur (Koç ve Şahin 1999).

Endüstriyel Peyzaj

Kentlerin dışında kırsal alanlarda yer alan endüstriyel kuruluşların ve onlara hammadde veren taş, kum, çakıl, kaolen, kömür ve maden ocakları gibi kaynakların ve sanayi artıklarının oluşturduğu peyzajdır (Ürgenç, 2000).

Endüstrinin kırsal alanlarda zararlı etkileri vardır. Bu etkiler;

1. Fiziksel değişimlerle
2. Biyolojik dengesizliklerle ve
3. Görsel yönden sebep olduğu çeşitli kirliliklerle ortaya çıkmaktadır.

Fiziksel değişimlerin en önemlileri ve en tahripkarı özellikle endüstriye hammadde temin eden faaliyet alanlarında gözlenir. Bu konuda açık kömür ve maden, taş, kum, çakıl ve kireç ocakları kırsal alanlarda fiziksel değişimlerin en önemli nedenleridir.

Biyolojik dengesizlikler de toprak, su ve havada çeşitli kirlenmelere yol açan ekosistem bozuklukları yaratmaktadır. Bu tip kirlenmeler de insan, bitki ve hayvan yaşamı üzerinde önemli ölçüde olumsuz etkiler yapar.

Görsel yönden endüstrinin sebep olduğu çeşitli kirliliklerin başında da sanayi ve ham madde artıklarının yarattığı sağlıksız görünüm gelir.

Bütün bu durumların sonucu olarak, endüstri alanlarının kırsal peyzaj planlama açısından düzenlenmesi ve planlanmasında aşağıdaki hususların gerçekleştirilmesi zorunlu görülmektedir (Ürgenç 2000).

1. Endüstriyel tesislerin çevreleri doğa ile uyum halinde bir düzenlemeye tabi tutulmalıdır.
2. Endüstriyel ham madde temin eden alanların onarım çalışmaları yapılmalıdır.

Rekreatif Peyzaj

Rekreasyon, genellikle serbest zamanlar içinde yapılan, kişinin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan ve kişiyi fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, kişinin sosyal, kültürel ve ekonomik olanakları ve yaşadığı toplumun yapısı ile bağımlı olarak yapılan fiziksel ve düşünsel etkinlikler bütünüdür (Güleç 2000).

Rekreatif peyzaj ise, insanların kırsal alandaki dinlenme, eğlenme ve sportif aktivitelerde bulunması için ayrılmış alan ve yapıların görünümü olarak tanımlanmaktadır (Koç ve Şahin 1999).

2.2. Turizm, Rekreasyon ve Peyzaj İlişkisi

Turizm, iş ve diğer amaçlar için seyahat eden insanların alışılmış çevresinin dışında bir yıldan fazla olmayacak şekilde kalarak yaptığı aktiviteleri içeren, ziyaretçileri seyahat ettiren, onlara yardımda bulunan onların istek ve ihtiyaçlarını karşılayan sanat ve çekiciliği olan bir iş olarak tanımlamaktadır (McIntosh, et. al., 1995).

Turizm aktivitesi, insanların birbirleri arasındaki ilişkilerde duygu ve faaliyet birlikteliğinin yarattığı bir etkileşim olarak toplumsal işleyişte itici bir güçtür. Turistin

beklentileri ve birey ile birey-toplum ilişkisinde oluşan yaşam deneyimleri ziyaret edilen toplumlarda bir yaşam zenginliği oluşturmaktadır (Tatlídil 1994).

Turizm, gelişmekte olan ülke ekonomilerinde kalkınma ve gelişmenin itici gücü olmaktadır. Bununla birlikte, pek çok faydasının yanında olumsuz etkileri de olabilen bir faaliyettir.

Turizmin sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir (McIntosh, et. al., 1995):

- İş imkânı sağlar,
- Geliri artırır,
- Ekonomiye canlandırır,
- Tarih ve geleneğin korunmasını güçlendirir,
- Hayat standardını yükseltir,
- Rekreasyonel ve turistik faaliyetlerden yöre halkının da yararlanmasını sağlar,
- Din, dil, sınıf ve sosyo-kültürel ayrılıkları ortadan kaldırır. İnsanlar arasında kaynaşma sağlar,
- Çevreyi koruma bilinci ve gerekliliğini kanıtlar,

Turizm, sağladığı faydaların yanında fiziksel ve doğal çevreyi kirletmesi, kültürel çevrenin bozulması gibi olumsuz etkileri ve maliyeti olan bir aktivitedir.

Turizm olgusu, günümüzde çok büyük boyutlara ulaşan kitlesel bir özellik göstermektedir. Bu özelliği hem dış, hem de iç turizm hareketlerinde görmek mümkündür. Olalı (1991), insanları turistik hareketlere ve faaliyetlere katılmaya yönelten faktörleri, i ve dış faktörler olmak üzere iki grupta toplamıştır;

İç faktörler, insanların ihtiyaç, arzu, kapris ve isteklerinden doğan faktörlerdir. Bu faktörlerin başlıcaları; iş, merak, inanç, kültür, eğitim, öğrenim, dinlenme, eğlence, spor, sağlık, başkalarını taklit, dost ve akraba ziyareti, her tür toplantılara katılma gibi sebepler sayılabilir. Dış faktörler ise, dış çevreden gelen ve insanları seyahate yönelten

sebeplerdir. Tanıtma, reklâm, yeni yörelerin turizme açılması gibi sebepler bu grup içinde yer alan başlıca faktörlerdir (Olalı 1991).

Rekreasyon, yenilenme yeniden yaratılma ya da yeniden yapılanma anlamına gelen Latince “recreatio” kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde “boş zamanları değerlendirmek olarak kullanılmaktadır (Karaküçük 1999).

Rekreasyon genellikle serbest zamanlar içinde yapılan, bireyin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan, onu fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, bireyin toplumsal, ekonomik ve kültürel olanakları ve yaşadığı toplumun yapısına bağımlı olarak yaptığı fiziksel, düşünsel etkinlikler bütünüdür (Topay 2003).

Turizmin gelişmesini sağlayan birçok faaliyet mevcuttur. Bu faaliyetler; fuar ve sergiler, panayırılar, kongre ve konferanslar, festivaller, sportif faaliyetler, turistik film ve fotoğraflardır. Rekreasyon ve turizm etkinliklerinin gelişim sürecinde belirli tüketim kalıpları oluşmuş, etkinlikler ve etkinliklerin gerektirdiği hizmet-alt yapı zamanla belirli bölgelerde özellikle deniz kıyılarında çok önemli bir sektörün doğmasına neden olmuştur (Topay 2003).

Turizm ve rekreasyon genel olarak insanların hayat kalitesini artırarak, tatmin düzeylerini etkilemektedir. Dolayısı ile rekreasyon ve turizm arasında ortak bir yaşam ilişkisi ortaya çıkmaktadır (Karaküçük, 1999).Rekreasyon ve turizm arasında kesin bir ayırım yapmak güçtür. Her iki tanım da aynı faaliyet biçimlerini kapsamaktadırlar ve genelde aynı mekânları paylaşmaktadırlar.

Bölgeye getirilecek turizm ve rekreasyon faaliyetleri, mutlaka koruma – kullanım ilkelerine uyulmalıdır. Maldque (1977)’e göre doğal çevre planlamasının temel koşulları dört bölümde toplanmıştır (Kurum 1992).

- Dinlenme alanlarını, sportif gereçleri, turistik yapıyı ve Rekreatif tesisleri halkın değişik gereksinimlerine cevap verecek ve özellikle ailece dinlenip spor yapmalarını sağlayacak biçimde artırmak gerekliliği,

- Sportif, Rekreatif ve turistik altyapıyı, doğal dengeyi bozmayacak biçimde, bölge planlaması çerçevesinde arazinin diğer kullanım biçimleri ile bütünleştirme isteği,
- Tüm dinlenme faaliyetlerini, uzmanlık dalı içinde hareketlendirecek personel oluşturma gerekliliği,
- Boş zaman, fiziksel faaliyetler ve çevre konularının eğitimi bölümünü geliştirmek gerekliliğidir.

Rekreasyon olanaklarının geliştirilmesi, o bölgeyi daha çekici kılarak, bölgeye daha çok turist gelmesi ve bölgenin gelirinin artmasına neden olabilmektedir. Halkın turizmin gelişmesinden ekonomik bir çıkar beklentisi içinde olduğu göz önünde tutulursa, rekreasyon etkinliklerine olumlu ve teşvik edici yaklaşımı da söz konusu olabilmektedir (Karaküçük 1999).

Rekreasyon ve turizm ilişkisi çevre boyutunda daha da yakınlaşmaktadır. Dünyayı tehdit eden ekolojik felaketler son yılların en önemli gündem maddesini oluşturmaktadır. Bu sorunlar içerisinde turizm amaçlı doğal ve kültürel çevrenin yanlış kullanımlar sonucu, onarılması çok zor sorunlarla karşı karşıya kalması turizm ve rekreasyon yakınlaşmasının sorgulanmasına neden olmaktadır (Karaküçük 1999).

Dinlenme ya da başka kültürleri tanıma amacıyla seyahat edenler genellikle sakin, samimi, ucuz ve rahat yer ararlar, konfor isemezler. Bu tür kişiler doğa ile baş başa kalma ya da yerel halk ile kaynaşma eğilimindedirler. Diğer bir ifadeyle, bu özelliklere sahip olan yerler, dinlenmek için sakin ve bozulmamış köşeler arayanların tercih ettiği yerlerdir (Kalem 2001). Bu bağlamda turizm, rekreasyon ve peyzaj ilişkisi önemli bir üçgeni oluşturmaktadır.

REKREASYONUN İŞLEVLERİ	
KİŞİSEL YÖNDEN	TOPLUMSAL YÖNDEN
• Fiziki sağlık gelişimi yaratır. • Ruh sağlığı kazandırır. • İnsanı sosyalleştirir. • Kişisel yeteneğin gelişimini sağlar • Yaratıcı gücü geliştirir. • Çalışma başarısı ve iş verimini artırır. • Ekonomik hareketi geliştirir. • İnsanı mutlu eder.	• Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar. • Demokratik toplumun yaratılmasına imkan sağlar. • Uluslar arası ilişkileri geliştirir.

Çizelge 2.1. Karaküçük (1999) ve Koç, Şahin (1999)'e göre Rekreatyonel etkinliklerin işlevleri (Topay 2003).

2.2.1. Turizm Türleri ve Sınıflaması

Turizm endüstrisi içinde verilecek hizmet ve faaliyetlerin türleri ve kapsamı, turizm türlerine göre değişmektedir. Günümüzde turizm, çok çeşitli kriterlere göre sınıflandırılmaktadır. Turistik yatırımların hedef kilesi, çoğu zaman yapılmış olan sınıflandırmalar gözönünde bulundurularak saptanmaktadır. Dolayısıyla bu sınıflar sadece teoride değil, pratikte de kullanım alanı bulmaktadır. Turizm türlerinin sınıflandırıldığı kriterlerden bazıları şunlardır (Sayan 1998):

- Turistin geldiği yer
- Turist sayısı
- Seçilen zaman
- Sosyal nitelikler
- Turist yaşı
- Turistik konaklamanın yeri
- Turistik konaklamanın zamanı

- Turistik konaklamanın süresi
- Turistik konaklamanın şekli
- Plan gelişim yaklaşımı
- Turistik hareketin şekli
- Sezon
- Ulaşım araçları
- Organizasyon şekli
- Finans şekli
- Amaç
- Yapılan aktivitenin şekli

2.2.1.1. Amacına Göre Turizm Türleri

Kişilerin turizm olgusuna sağlayan dürtüler çeşitlidir. Bir turistik seyahat kararının alınması için temel bir amacın olmasıyla beraber, tek bir amaç için seyahat eden kişilerin sayısı çok azdır (Sayan 1998).

2.2.1.1.1. Kültür Turizmi

Kültür, toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerleriyle tarih, felsefe, ahlak, bilim, sanat, teknik, spor, ekonomi, sanayi, eğitim, hukuk, sağlık vb. alanlardaki varlığının, süreçlerinin etkinliklerinin, gelişmelerinin oluşturduğu bir bütündür (Tunç vd. 1998).

Kocapınar (2003)'e göre, Türkiye'de turizmin çeşitlendirilmesi konusunda yapılan çalışmalar içinde Kültür turizmi en önemli turizm çeşitlerinden biridir. Yurdumuzun, insanlığın bilinen tarihinden bu yana, gerek doğudan batıya, gerekse batıdan doğuya süre giden göç yolları üzerinde bulunması, bu önemi daha da artırmaktadır. Anadolu'ya yerleşen pek çok kavim, tarih boyunca bu topraklarda sayısız kalıntı bırakmış, her

uygarlık kendisinden sonra gelen yeni uygarlığı etkilemiş, onun gelişmesine katkıda bulunmuştur (Güngör 2003).

Kocapınar (2003)'e göre, müzelerimiz ve arkeolojik ören yerlerimiz tüm bu uygarlıkların günümüze ulaşan eşsiz miraslarıyla doludur. Kısacası, Anadolu toprakları insanoğlunun uygarlık çizgisinde gelişiminin ve ilerlemesinin sergi salonu gibidir. Bu sergi salonunu belli bir turistik organizasyon ile gezilip gösterilmesi olgusuna genelde “Kültür Turizmi” adı verilmektedir (Güngör 2003).

2.2.1.1.2. Kongre Turizmi

Çeşitli konularda düzenlenen kongrelere, toplantılara konuşmacı ya da izleyici olarak katılanların turizm etkinliğidir.

Tunç ve Saç (1998)'e göre ise; kişilerin sürekli konakladıkları ve çalıştıkları yerler dışında uzmanlık gerektiren akademik alanlarda, meslek gruplarında belirli bir konuda bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla bir araya gelmelerinden doğan turizm çeşididir (Güngör 2003).

Kongre turizmi ikili bir turizm türüdür. Burada esas olan kongredir. Turizm kongrenin bir türevi olarak ortaya çıkmaktadır. Sürekli gelişim içinde olduğu varsayılan kongre turizmi olgusunun, turizm ekonomisi içinde mevsim uzatıcılığı karakteri yanında, ulusal turizme çeşitli konularda sayısal ve yapısal değişimler sağlamaktadır. Kongre turizmini diğer turizm çeşitlerinden farklı kılan başka bir özelliği de delege harcamalarının normal turist harcamalarına oranla daha fazla oluşudur. Delege harcamalarından sadece kongre salonu ve konaklama tesisleri değil, değişik sayıda Pazar bölümleri de yararlanmaktadır. Kongrenin ve kongre turizminin yarattığı yeni iş sahaları ve toplam istihdam kapasitesi de her ülke için ayrı bir önem taşımaktadır. Bunun dışında kongre turizmi, ev sahibi ülke ve kentin dünya kamuoyuna tanıtılmasında önemli roller üstlenmektedir (Güngör 2003).

2.2.1.1.3 İnanç Turizmi

Tek tanrılı dinlerin Asya’da doğması ve Orta Çağ’dan bu yana kabul edilen kutsal yerlerin jeopolitik konumu nedeniyle köprü görevi gören Anadolu’da yaygınlaşması, Türkiye’yi diğer ülkelerden daha avantajlı duruma getirmektedir. Hristiyan ve Musevi dünyası için önemli olan inanç turizmi merkezlerinden önemli bir bölümü, Türkiye’de bulunmaktadır (Tunç vd. 1998).

2.2.1.1.4. Mağara Turizmi

Anmak (1993)’e göre, 1950’li yıllarda dünyada mağara turizmi olayının yaygınlık kazanmasına bağlı olarak ülkemizde de bu konuda etkileşim olmuş ve 1966 yılında ilk örnek olarak Burdur İnsuyu mağarası turizme açılmıştır. Günümüzde Fransa, Yugoslavya ve Romanya mağara turizminde büyük gelirler elde etmektedirler (Güngör 2003). Mağaraların turizm amaçlı kullanılması konusunda 1982 yılında Turizm Bakanlığı ile Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü arasında gerçekleştirilen protokol, başlangıç oluşturmuştur (Tunç vd. 1998).

Akpınar (2003)’e göre, Turizm çeşitliliği açısından ülkemizdeki mağaralar, önemli bir potansiyel arz etmektedir. Mağara oluşumları açısından önemli bir nitelik olan kastaşma özellikle Toroslar, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Trakya ve Kuzeybatı Anadolu bölgelerinde büyüklü küçüklü yüzlerce mağara oluşumuna neden olmuştur. Önceleri bilimsel ve sportif amaçlı etkinliklerin konusu olan mağaralar, günümüzde mağara içinde ve çevresinde yapılan gerekli düzenlemelerle turizmin hizmetine sunulmaktadır (Güngör 2003).

İşçen (1993)’e göre, 1993 yılının 2-4 Temmuz tarihleri arasında Turizm Bakanlığı tarafından, turizmin çeşitlendirilmesi ve kıyılardan iç kesimlere de yaygınlaştırılması projesine bağlı olarak bir tur düzenlenmiştir. “Turizmde Mağaralarımız, Doğayla Dostluğu Pekiştirme, Kültür ve Nostaljiyi Yaşama Turu” adı altında düzenlenen bu etkinlik, ülkemizdeki mağaraların tanıtılması ve turizm açısından taşıdığı öneme dikkati çekmeyi amaçlamıştır (Güngör 2003).

2.2.1.1.5. Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi iki alt başlıkta ele alınabilir. Bunlar “*termalizm ve klimatizm*” dir.

Termalizm; mineralize termal sular ile çamurları kaynağın yöresindeki çevre ve iklim faktörleri bileşiminde insan sağlığına olumlu katkı sağlamak üzere, uzman doktor denetim ve programında, fizik tedavi, iyileştirme, egzersiz, diyet gibi destek tedavilerle koordineli kür uygulamalarıdır (Tunç vd. 1998).

Klimatizm ise; sağlıklı iklim ortamında bulunmayı ifade etmektedir (Tunç vd. 1998).

2.2.1.1.6. Kırsal Turizm

Kırsal turizm, sürdürülebilirlik yaklaşımlarından hareketle giderek daha fazla ilgi gören ve geliştirilen bir turizm çeşididir. Bazı kaynaklarda tarım ve çiftlik turizmi biçiminde adlandırılan kırsal turizme ait çok sayıda tanımlamayla karşılaşmak mümkündür. Tanımların bazılarında faaliyetlerin gerçekleştiği yerlere ait düşük nüfus yoğunluğu ön plana çıkarılırken, bazılarında ise turistlerin yerleşimlerin geleneksel, doğal, tarihsel özelliklerine yönelik beklentileri önem kazanmaktadır (Güngör 2003).

Kırsal turizmin talep cephesinde doğa ve çevre değerlerine ek olarak yerel kültürle tanışmak isteyen bir tüketici kitlesi bulunmaktadır. Tanım her ne kadar tarımsal ağırlıklı üretim ilişkilerini ön plana çıkarmaktaysa da yöresel alışkanlık, tutum, davranış ve ilişkilerle tanışmak bu tüketici grubunun temel beklentilerindendir (Güngör 2003).

Kırsal turizme ait arz unsurları irdelendiğinde tüketici beklentilerini karşılayacak ürünün öncelikle aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekmektedir (Güngör 2003).

- Doğal, çevresel ve tarihsel çekicilikler,
- Otantik özelliklerini koruyan halk,
- Yerel kültürel özelliklerin turizmle uyumlaştırılması ve turizm bilinci,
- Ülke, bölge ve yerel yönetimin konuya ilgisi,

- Ulaşım, konaklama, yiyecek içecek hizmetlerinin uluslar arası ve ulusal standartların altında bulunmaması.

2.2.1.1.7. Eko-Turizm

Ekoturizm; doğanın değerini bilerek ve doğadan hoşlanarak doğal kaynaklara ve çevreye zarar vermeden, olumsuz ziyaretçi etkisi bırakmadan ve yöre halkının sosyo-ekonomik yaşantısına katkı sağlayan, çevreye duyarlı ve saygılı bir turizm politikası olarak tanımlanmaktadır. Bu faaliyete ktılan “ekoturist” ise doğal kaynakların değerini bilerek bu kaynakları koruyan, kaynakları kullanırken tüketici bir anlayışla yaklaşmayan, alanın korunmasında ve alanda yaşayanlara maddi katkıda bulunan kişi olarak tanımlanmaktadır. Ekoturizm ile bir çok tanım yapılmaktadır. Ancak bu anımlardaki ortak noktalar; biyolojik çeşitliliğin korunması, yöre halkının faaliyetlere aktif katılımın sağlanması ve ekonomik fırsatlar sunulması, doğal kaynaklar üzerine minimum etki, ziyaretçi ve alanda yaşayanların bilinçlenmesi, eğitimin sağlanması gibi temel unsurlardır (Yalınkılıç M. ve Arpa N. 2005)

Son yıllarda, yukarıda söz edilen doğaya dayalı turizmin özel bir kategorisi geliştirilmiştir: “Ekolojik turizm” ya da “Eko-turizm”. Dünya Koruma Birliği (IUCN) Eko-turizm Programınca yapılan tanıma göre eko-turizm, görece müdahale görmemiş alanlarda doğal/kültürel değerlerin zevkini yaşamak amacıyla yapılan ve korumayı teşvik edici, yerel halkın sosyo ekonomik yaşantısına katkı sağlayıcı, ziyaretçi etkisi düşük, çevresel açıdan sorumluluk duygusu taşıyan bir turizm anlayışıdır (Kalem 2001).

Eko-turizm Derneği (The Ecotourism Society)’ nin tanımı da benzer şekildedir: Buna göre, eko-turizm, doğayı koruyan, yerel halkın refahına katkıda bulunan ve bir sorumluluk duygusu içinde doğal alanlara yapılan seyahat türüdür (Kalem 2001).

Tanımlar incelendiğinde görülmektedir ki, eko-turizmin doğa turizmi ile hemen hemen aynı anlama geldiği anlaşılmaktadır. Bu tür alanları ziyaret etme isteği her geçen gün gittikçe artmakta ve ekonomik bakımdan önemli gelirler bırakmaktadır. Fakat uygulama ve yetersiz demetim faaliyetleri, bu alanların gelecek nesillere aktarma da ciddi sıkıntılar doğuracağı şüphesiz kesindir.

Ceballos-Lascurain (1996)'e göre, bazı uzmanlar doğa turizmi ile eko-turizmi şöyle ayırmaktadır: Eko-turizm, doğa turizmine göre daha fazla amaca dönüktür ve doğal sistemlerin korunması ve iyileştirilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Böylece, geleneksel tur operatörleri ile ilke sahibi eko-turizm operatörleri arasındaki farkı görmek olasıdır. Birincisi doğal alanların yönetimi veya korunmasında belli bir taahhüt ya da sorumluluk altına pek girmemekte, yalnızca müşterilere egzotik doğal güzellikleri yaşama fırsatı sunmaktadır. Buna karşılık, eko-turizm operatörleri doğal alanların ve yerel kültürel değerlerin korunması amacıyla ziyaretçiler ile çevre sakinleri arasındaki karşılıklı ilişkileri geliştirmek için yerel halk ile koruma alanları yönetimi arasındaki işbirliği olanakları geliştirmektedir (Kalem 2001).

2.2.1.1.8. Sürdürülebilir Turizm

Kahraman (1994)'e göre, sürdürülebilir turizm, turistik etkinliklerin doğal ve kültürel çevre ile uyum içinde gerçekleştirilmesini ve yerel değerlerin turistik gelişimin kurbanı değil tam tersine faydalanan tarafı olmasını amaçlamaktadır. Böylece, yaşamın temelini oluşturan biyolojik çeşitlilik, doğal ekolojik süreçler ve kültürel bütünlük korunurken kaynakların ekonomik, sosyal ve estetik gereksinimleri karşılayacak şekilde yönetilmesi sağlanmış olacaktır (Gökyer 2003).

Sürdürülebilir kalkınma, gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın, bugünkü kuşakların gereksinimlerini karşılayabilmelerini sağlamaktır. Turizm açısından sürdürülebilirlik kavramı ise, turizmin kaynağı olan doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve estetik değerlerin korunup geliştirilerek, çekiciliklerinin devamını sağlamayı ifade etmektedir. Buna göre sürdürülebilir turizm, doğal, kültürel ve sosyal kaynakları uzun vadede güzelleştiren ve koruyan, olumlu ve ılımlı bir tarzda ekonomik gelişmeyi destekleyen bir turizm olarak tanımlanabilir (Kahraman 1994).

Council of Europe (1997)'e göre, son yıllarda sürdürülebilir turizme yönelik çok sayıda uluslararası girişim başlatılmıştır. 1992'de yapılan Dünya Zirvesi'nde kabul edilen Gündem 21'e göre, sürdürülebilir turizmin ilkeleri şunlardır (Kalem 2001).

- Turizm ve seyahat, insanların doğa ile uyum içinde sağlıklı ve üretken bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olmalıdır.
- Turizm ve seyahat, dünya üzerindeki doğal ekosistemlerin korunmasına ve restorasyonuna katkıda bulunmalıdır.
- Turizm ve seyahat, sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerine dayanmalıdır.
- Ülkeler, uluslararası turizm ve seyahat hizmetlerinin sürdürülebilir bir temele dayandırıldığı açık bir ekonomik sistemin geliştirilmesi için işbirliği yapmalıdır.
- Turizm ve seyahat ile barış, kalkınma ve çevre koruma karşılıklı olarak birbirine bağımlıdır.
- Turizm ve seyahat hizmetlerinin ticaretinde korumacılığa son verilmeli ya da bu eğilim tersine çevrilmelidir.
- Çevre koruma, turistik gelişim sürecinin bütünüleyici bir parçasını oluşturmaktadır.
- Turistik gelişime ilişkin sorunlar, ilgili yurttaşların katılımı ve planlama kararlarının yerel düzeyde benimsenmesi ile ele alınmalıdır.
- Ülkeler, turistleri ve turistik alanları etkileyebilecek doğal afetler konusunda birbirlerini uyarmalıdır.
- Turizm ve seyahat sektörü, yerel halklar ve kadınlar için istihdam yaratmak üzere kapasitesini sonuna kadar kullanmalıdır.
- Turistik gelişim, yerel toplumun kimliğini, kültürünü, menfaatlerini tanımalı ve desteklemelidir.
- Turizm ve seyahat endüstrisi, çevre koruma ile ilgili uluslararası kurallara uymalıdır.

Dünya Zirvesi sonrası süreçte, Mart 1997’de Turizm Bakanlarının katılımıyla yapılan “Berlin Uluslararası Biyoçeşitlilik ve Turizm Konferansı” sürdürülebilir turizme yönelik önemli bir adım olmuştur. Konferansta, turizm etkinliklerinin bundan sonra uyması gereken ana ilkeleri ortaya koyan bir bildirge kabul edilmiştir. Ortak mirasımız olan doğal, sosyal ve kültürel değerlerin güvencesi olan ve yerel toplumlar, ziyaretçiler ve turistler açısından yaşamsal bir öneme sahip olan bu ilkeler, aynı zamanda alternatif ve sürdürülebilir bir turizmin gelişim sürecini destekleyici bir işlev görmektedir (Kalem 2001)

2.2.2. Turizmde Fiziksel Planlamanın Ülkemizdeki Yasal Durumu

Ülkemizde turizm yörelerinde fiziksel planlamalar 3194 sayılı imar kanunu kapsamında ele alınmaktadır. 3194 sayılı imar kanunu, yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre koşullarına uygun oluşumunu sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Bu kanun kapsamı belediye alanları ve mücavir alan (imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve sorumluluğu altına verilmiş olan alanlardır) sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar oluşturur. Bu konun içinde turistik alanların planlaması için geliştirilen planlar “Çevre Düzeni Planı” olarak adlandırılmaktadır. Bu plan; ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak, konu, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen planlardır. Çevre planının ölçeği 1/25.000’dir (Sayan 1998).

Çevre Düzeni Planı: 1/25.000

Çevre Düzeni Planı – Uygulama Planları:

- 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı
- 1/1.000 ölçekli Uygulama Planı

Çevre düzeni planında belirlenmesi gereken arazi kullanım türleri şunlardır.

- Yerleşmeler
 - a) Kentsel yerleşme ve konut alanları
 - b) Kırsal yerleşme ve konut alanları

- Turizm Tesis Alanları
 - a) Turizm gelişme alanları
 - b) Günübirlik kullanım alanları
 - c) Rekreasyon alanları
 - d) Sit alanları (doğal sit, tarihi sit)
- Doğal Karakteri Korunacak Alanlar
 - a) Orman alanları
 - b) Tarım alanları
 - c) Yaban hayatı koruma ve üreme alanları
 - d) Su ürünleri koruma ve üreme alanları

Nazım İmar Planı: varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak hâlihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçaları;

- Genel kullanım biçimlerini
- Başlıca bölge tiplerini
- Bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını
- Yapı yoğunluklarını
- Çeşitli yerleşme alanlarının gelişme ve büyüklüklerini,

Ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi konuları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan planlardır (Sayan 1998).

2.3. Ülkemizde Doğal Kaynakların ve Kültürel Değerlerin Korunması

Ülkemizin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler diğer ülkeleri kışkıandıracak değerdedir. Fakat bu konulardaki eğitim yetersizliği ve konuya gereken önemin gösterilmemesi bu alanların yok olmasına neden olmaktadır. Ülkemizde doğal varlıklarımız 2873 sayılı milli parklar yasası ile Orman Bakanlığı tarafından yürütölmektedir.

Ülkemizde yasal statüyle koruma altında olan doğal varlıklarımız 6 grupta toplanabilir (Kaplan 1995);

- Milli parklar,
- Tabiat parkları,
- Tabiatı koruma alanları,
- Tabiat anıtları,
- Özel çevre koruma bölgeleri,
- Diğer koruma alanları (muhafaza ormanları, yaban hayatı koruma sahaları, doğal sit alanları, ıslak alanlar, tohum ve gen kaynağı koruma ormanları ile biyogenetik ve biyosfer rezervleri)

Milli Park

Orman Bakanlığı (1999)'a göre, Türkiye'de Milli Parklar 1983 yılına kadar 6831 sayılı Orman Kanunun 25. maddesine göre ayrılmaktaydı. Aynı yıl yürürlüğe giren 2873 sayılı yasa ile Milli Park kavramı ilk kez yasal bir tanıma sahip olmuştur. Yasaya göre Milli Park, “bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslar arası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları” şeklinde tanımlanmaktadır. Yine aynı yasa, Milli Park olarak ayrılacak yerlerin sahip olması gereken kriterleri şöyle ortaya koymaktadır (Kalem 2001).

1. Doğal ve kültürel kaynak değerleri ile rekreasyonel potansiyeli, ulusal ve uluslar arası düzeyde özellik ve önem taşımalıdır;
2. Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları düzeyde önemli olmalıdır;
3. Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir olmalıdır;
4. Alanın büyüklüğü, kaynak değerleri yoğunluğu yönünden, özel durumlar ve adalar dışında en az 1,000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı

zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu en az alan büyüklüğünün dışındadır.

Esas olarak ekosistem koruma ve rekreasyon amacıyla yönetilen Milli Park aynı zamanda bir IUCN koruma kategorisidir (Kalem 2001).

Tabiat Parkı

Tabiat Parkı, Milli Parklar Yasasında, “bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları” olarak tanımlanmaktadır (Anonim 1996). Aynı yasaya göre tabiat parkı olarak ayrılacak alanlar;

1. Ulusal veya bölgesel düzeyde üstün doğal fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip;
2. Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte;
3. Özellikle açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip;
4. Yerel örf ve adetlerin, geleneksel arazi kullanma düzeninin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini ihtiva eder;
5. Devlet mülkiyetinde olmalıdır.

Tabiatı Koruma Alanı

2873 sayılı Milli Parklar Yasasında, “ bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçaları” olarak tanımlanır (Anonim 1996).

Yine aynı yasaya göre bir alanın Tabiatı Koruma Alanı olarak ayrılabilmesinde aşağıdaki kriterler aranmaktadır:

1. Doğa ve doğa olaylarının meydana getirdiği tek veya nadir olmaları nedeniyle bilimsel ve estetik yönden ulusal öneme sahip bir veya birkaç jeolojik ve jeomorfolojik formasyon ve bitki türleri gibi müstesna değerleri barındırmalıdır;
2. Özellikle insan etkinliklerinden çok az zarar görmüş veya hiç görmemiş olmalıdır;
3. Alan büyüklüğü Milli Parktan küçük, fakat koruma yönünden bütünlüğü sağlayacak yeterlilikte olmalıdır;
4. Devlet mülkiyetinde olmalıdır.

Bu koruma statüsünün uluslar arası koruma statülerindeki en yakın karşılığı, “özellikle bilimsel araştırma ve çevresel izleme çalışmaları için bazı olağanüstü ekosistemlere, jeolojik ve fizyolojik özelliklere ve türlere sahip deniz ve kara parçaları” olarak tanımlanan IUCN koruma kategorilerinden Ia: Mutlak Doğa Koruma Rezervi’dir (Kalem 2001).

Tabiat Anıtları ve Anıt Ağaçlar

Milli Parklar Kanununa göre Tabiat Anıtı, tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip ve milli park esasları dâhilinde korunan tabiat parçalarını ifade etmektedir. IUCN Koruma Kategorileri’nde de bu statüye karşılık gelen “III:Doğal Anıt” hakkında bilgi verilen bu statüsü ile Türkiye’de koruma altına alınmış Tabiat Anıtlarının sayısı 2000 yılı itibariyle 54’tür. Türkiye’nin değişik coğrafi bölgelerine yayılmış tabiat alanları halen 74 hektarlık bir alanı kaplamaktadır (Kalem 2001).

Doğal (Tabii) Sit

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre Doğal Sitler, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olan ve ender bulunan korunması gerekli alanları ve taşınmaz tabiat varlıklarını ifade etmektedir. Doğal Sitler, önem ve özelliklerine ve bunların gerektirdiği koruma ve kullanma koşullarına göre üç kategoriye ayrılmaktadır (Anonim 1996).

I. Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel koruma açısından istisnai evrensel değeri olan jeolojik ve fizyografik oluşumlar ve tükenme tehdidi altındaki hayvan ve bitki türlerinin yetiştiği kesinlikle belirlenmiş ve korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında mutlak korunması gereken Doğal Sit Alanlarıdır.

I. Derece Doğal Sit Alanlarında bitki örtüsü, topografya ve silüet etkisini bozabilecek hiçbir eylemde bulunulamaz. Plan bütünlüğü içinde, halka açık rekreasyon amaçlı tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, WC, gezi yolu) ile iskele, balıkçı barınağı, bekçi kulübesi, otopark ile zorunlu alanlarda altyapı tesisleri (kanalizasyon, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon vb.) ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda hazırlanacak projeye göre ilgili koruma kurulundan izin alınmak koşulu ile yapılabilir. Ancak bu alanlarda, alanın özelliğine göre, 1:25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, 1:5,000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmadan söz konusu projelere izin verilemez. Orman alanlarında yangın için gerekli koruma önlemleri ilgili kuruluşlar tarafından alınır; kar ve rüzgâr devrikleri ile hastalanmış ağaçlar dışında ağaçlar alandan uzaklaştırılmaz ancak tarımsal faaliyetlerin sürdürülmesine izin verilir.

II. Derece Doğal (Tabii) Sit: Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yanında kamu yararı göz önüne alınarak kullanıma açılacak alanlardır.

II. Derece Doğal Sit Alanlarında konut yapılamaz. Ancak, turizm ve hizmete yönelik uygulamalarda, uygulama imar planları ve uygulama projeleri ile gerekli belge (proje, ağaç rölevesi, karadan varsa havadan çekilmiş fotoğrafları) ve bilgilerin yanı sıra Çevre Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, alanın özelliğine göre Orman Bakanlığının ilgili birimlerinin görüşleri alınır. Bu duruma uygun olarak kullanıma açılacak alanların koruma ve kullanım koşulları ile koruma kurullarınca belirlenir ve bu koşullar doğrultusunda hazırlanacak uygulama imar planı ilgili koruma kurullarının onayına sunulup, karar alındıktan sonra (plan onay sürecinde ortaya çıkacak değişikliklerin de kurul onayı ile karar bağlanmasından sonra) uygulamaya geçilebilir.

III. Derece Doğal (Tabii) Sit: Doğal yapısının korunması ve geliştirilmesi yanında yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de göz önünde tutularak hazırlanacak Koruma

Amaçlı İmar Planı uyarınca kullanıma açılacak alanlara, III. Derece Doğal (Tabii) Sit Alanı denilmektedir (Anonim 1996).

III. Derece Doğal Sit Alanlarında kullanım koşulları, ilgili kurumların görüşleri alınarak koruma kurulunca belirlenir. Bunun belirlenmesinde, varsa Çevre Düzeni Plan kararları ile getirilen yoğunluğun aşılmamasına dikkat edilir; arazinin topografya, peyzaj, silüet vb. karakteristikleri göz önünde tutulur. Bu koşullar doğrultusunda hazırlanacak koruma imar planı, ilgili koruma kurulunun onayına sunulur ve karar alındıktan sonra (plan onay sürecinde ortaya çıkacak değişikliklerin de kurul onayı ile karar bağlanmasından sonra) uygulamaya geçilebilir (Kalem 2001).

Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Özel Çevre Koruma Bölgeleri (ÖÇKB), doğal ve kültürel değerler açısından bütünlük gösteren ve gerek ulusal gerekse uluslar arası ölçekte önemi olan alanlardır. Bu alanlar, özelliklerinin gelecek nesillere ulaştırılmasını ve doğal kaynaklarının korunarak kullanılması amacıyla 2872 sayılı Çevre Kanununun 9. maddesine ve Türkiye'nin de taraf olduğu "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına İlişkin Protokol" gereğince Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilmektedir (Kalem 2001).

2.4. Islak Alan Kavramı ve Tanımı

İran'da 1971 yılında imzalanan Ramsar sözleşmesine göre "ıslak alan" tanımı şöyledir. Islak alanlar doğal ya da insan yapısı, süreksiz veya sürekli, durgun veya akan, tatlı, acı veya tuzlu, deniz suyunun derinliğinin denizin çekilmesi esnasında 6 m'yi geçmediği sular, sazlıklar, turbalıklar veya bataklıklardır. Islak alanlar yeraltı suyunu reşarj ve deşarj eder. Taşkınların yok edici etkisini azaltır. Bulundukları çevrenin nem oranını yükselterek başta yağış ve sıcaklık olmak üzere yerel iklim elemanları üzerinde olumlu etki yapar (Anonim 1999).

Islak alanlar aynı zamanda tropik ormanlarla birlikte yeryüzünün en fazla üretim yapan ekosistemleridir. Bu nedenler ıslak alanlar ekolojik değeri yüksek değişik türden binlerce canlının yaşamasına olanak sağlamaktadır (Anonim 1999). Seyfe Gölü de hem ulusal hemde uluslararası öneme sahip bir ıslak alandır.

2.4.1 Islak Alanların Sınıflandırılması

Karadeniz (1995) ve Yılmaz vd. (1999)’e göre, bataklık, delta ve dalyan gibi kavramlar yüzyıllardır bilinmektedir. Ancak yüzyılımızın ikinci yarısından itibaren bunların tek bir kavram olarak “ıslak alan” adı altında düşünölmeye başlanmasıyla kavram çeşitliliğini gruplandırmak ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç, derin su ve kara ekosistemleri arasında yer alan ıslak alanların envanterlerinin hazırlanabilmesi, değeriendirilebilmeleri ve yönetebilmeleri için gerçekleştirilen çalışmalar sırasında gündeme gelmiştir. Yapılan birçok çalışmanın sonucunda, ekolojik açıdan farklı birimlerin ortaya koyduğu oluşumlar ile farklı amaçlara hizmet eden işlevlerine göre ıslak alanlar, çeşitli şekillerde sınıflandırılmışlardır (Güngör 2003)

Cowardin et al. tarafından yapılan ıslak alan sınıflandırmasında; ekolojik takson; bitkiler (hidrofütler), topraklar (hidrik topraklar) ve taşkın sıklığı bileşenleri ile tanımlanmıştır.

Bu sınıflandırmada:

- Belirli homojen doğal özelliklere sahip ekolojik birimlerin tanımlanması,
- Bu birimlerin, kaynak yöneticilerinin kararlarına yardım edecek şekilde bir sistem dâhilinde düzenlenmesi,
- Envanter ve haritalama için bu birimlerin ortaya konulması ve,
- Kavram ve terminoloji yönünden kargaşanın ortadan kaldırılması amaçlanmıştır (Karadeniz 1995).

Marsh, fizyografik konum ve hidrolojik koşullara bağılı olarak, ıslak alanları, dört gruba ayırmıştır;

- Yüzeysel ıslak alanlar
- Yer altı suyu ıslak alanları
- Nehir-göl kıyısı ıslak alanları

- Yukarıdakilerin en az ikisini kapsayan kombine ıslak alanlar (Karadeniz 1995).

Koç (1999)'a göre, uluslar arası ölçütlere göre, bir defada 25.000'den fazla kuşu barındıran ve besleyebilen ıslak alanlar 1. sınıf, 25.000-10.000 kuşu barındıran ve besleyebilen ıslak alanlar ise, 2. sınıf olarak kabul edilmektedir (Güngör 2003)

1. Sınıf Islak Alanlarımız: Manyas Kuş Gölü, Gala Gölü, Ulubat Gölü, Karamuk Gölü, Eber Gölü, Beyşehir Gölü, Eğridir Gölü, Menderes Deltası, Tuz Gölü, **Seyfe Gölü**, Sultan Sazlığı, Yumurtalık Lagünü, Göksu Deltası, Balık Gölü, Hotamış Gölü'dür.

Bu sınıfta yer alan ıslak alanlardan Sultan Sazlığı, Akyatan ve Yumurtalık Lagünleri, Menderes Deltası, Balık, Gala ve Eber Gölleri, kuş konaklama ve kışlama alanı olarak olağanüstü değer taşırlar. Bu alanlarda populasyon, bazı yıllarda yarım milyonun üzerine çıkar. Ayrıca, Tuz Gölü, Kuş Gölü, Sultan Sazlığı ve Hotamış Gölü, kuluçka alanı olarak da önem taşımaktadırlar (Güngör 2003).

2. Sınıf Islak Alanlarımız: Akgöl (Sakarya Deltası), Marmara Gölü, Burdur Gölü, Acı Göl, Kulu Gölü, Çapalı Gölü, Van Gölü, Yeşilırmak Deltası, Muş Ovası, Suğla Gölü, Yüksek Ova, Çıldır Gölü, Ereğli Sazlıkları, Köyceğiz Gölü ve Amik Gölü'dür (Bkz Ek-3).

Ülkemizde, diğer ülkelerden farklı olarak ıslak alanları korumaya ilişkin bir yasa yoktur. Hatta kurutulmaları için DSİ Kuruluş Yasası, Bataklıkların Kurutulması Yasası ve Sıtma Savaş Yasası bulunmaktadır. Ancak, Kara Avcılığı Yasası ve Orman Yasası, kısmen koruma sağlayabilmektedir. Bu konuda özellikle Avrupa Konseyi ve IUCN'in uluslararası düzeyde çabaları bulunmaktadır (Güngör 2003)

2.4.2. Islak Alanların İşlev ve Değerleri

Grado (1994)'e göre, işlevler, ıslak alanların yaptıkları, değerler ise bu işlevlerin insan topluluklarına sağladığı yararlardır. Örneğin bir ıslak alan taşkın suyunu toplayabilir ve nehrin aşağısında taşkınları azaltabilir. Bu işlev, eğer nehir kenarındaki bir kasabayı taşkından koruyor ise daha da önem kazanır. 200.000 adet su kuşunun kışlık olarak

kullandığı bir ıslak alan; yiyecek sağlamak amacıyla bu kuşları avlayan yöre halkının, doğa meraklılarına (ekoturistlere) yönelik turizm sektörünün ve bu alanı uzaktan izleyenlerin gözünde büyük değer taşır (Güngör 2003).

Islak alanların İşlevleri.

- Yeraltı suyu depolama,
- Yeraltı suyu boşaltma,
- Taşkın kontrolü ve suyun yaydırılması,
- Kıyı tahkimatı ve erozyonu azaltmak,
- Tortu tutma,
- Besin tutma ve aktarma,
- Besin zincirini destekleme,
- Balık yaşam ortamları sağlama,
- Canlılar için yaşam ortamları sağlama,
- Aktif rekreasyon.

Yılmaz vd.(1999)'e göre, gelişmiş ülkeler ıslak alanlarını aynı zamanda hobiler için de değerlendirmektedir. ABD'de her yıl 5 milyon insan ördek avına gitmektedir. İngiltere'de ise kuş gözlemeye meraklı 360 000 Kraliyet Kuşlar Koruma Derneği üyesi, ıslak alanları ziyaret eden kişiler açısından belirgin bir gösterge olmaktadır (Güngör 2003).

2.4.3. Islak Alanlarda Rekreasyon Faaliyetlerinin Türleri

(Yılmaz vd.1999)'a göre, rekreasyon faaliyetleri, sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı bir gereksinme olduğu için, sanayi ötesi aşamasına ulaşmış ve kentsel nüfusun, kırsal nüfusla kıyaslanamayacak derecede ağır bastığı toplumlarda, bu faaliyetlerin büyük boyutlara ulaşması son derece doğal olmaktadır. Bu nedenle, rekreasyon

faaliyetlerinin türleri ve katılma oranları hakkında Amerika örneğini ele almak yararlı olacaktır (Güngör 2003).

Williams (1993) ve Yılmaz vd. (1999)'a göre, ıslak alanların ne tür insan etkilerine konu olduğuna ilişkin bir araştırma, su ortamında önem sırasına göre;

- Yüzme
- Sörfçülük
- Dalma
- Balık tutma
- Yelken sporları
- Motorla gezintiler
- Kano gezintileri
- Su kayağı ve hava yastıklı teknelerle gezme
- Karadaki etkinliklerin resmini yapma
- Yürüme
- Çevre gezileri
- Otomobille gezme
- Yol dışı araçlarla gezme
- Piknik
- Atlı gezintiler
- Av ve otelcilik gibi yapılaşmalar
- Gelgitler sırasında yem ve midye toplama

➤ Kuş gözetleme

➤ Fotoğrafçılık

Uygulamalarının yaygın olduğunu göstermiştir (Güngör 2003).

Çizelge 2.2. Sağcan (1986), Ryan (1991), Anonim (1991), Gunn (1994), Anonim (2002)'e Kırsal alanlarda gerçekleştirilecek olan turizm ve rekreasyon etkinliklerinin insanlar tarafından en çok tercih edilenleri (Topay 2003)

TURİZM-REKREASYON AKTİVİTELERİ				
ALANA DAYALI OLANLAR	SUYA DAYALI OLANLAR	İKLİM ELEMANLARINA DAYALI OLANLAR	DOĞAL HAYVAN VAR. DAYALI OLANLAR	DOĞAL BİTKİ VAR. DAYALI OLANLAR
• ÇADIRLI KAMP • DAĞ BİSİKLETİ • DAĞCILIK • EĞLENCE İÇİN OTO SÜRME • GOLF • JEOMORFOLOJİK OLUŞUMLARI İZLEME • KAMPİNG • MAĞARACILIK • PİKNİK • DOĞADA SERBEST YÜRÜYÜŞ • TARIMSAL MANZARALARI İZLEME • TARİHİ ALANLARI ZİYARET VE GÖZLEM • TREKKİNG	• BOTLA GEZİNTİ • KANOYLA GEZİNTİ • MAVİ YOLCULUK • OLTA BALIKÇILIĞI • RAFTİNG • SANDAL GEZİNTİSİ • SU HAYVANLARINI İZLEME • SU KAYAĞI • SÖRF • YÜZME • YELKEN • ÇAĞLAYANALARI İZLEME • TERMALİZM	• KLİMATİZM • KAYAK • YAMAÇ PARAŞÜTÜ • BUZULLARI İZLEME	• AVCILIK • DOĞAL HAYVAN VARLIĞI İZLEME • KUŞ GÖZLEMCİLİĞİ • AT İLE GEZİNTİ • KOLLEKSİYONCULUK	• BİTKİ ÖRTÜSÜ • İZLEME • KOLLEKSİYONCULUK

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini, Mucur ilçe idari sınırları oluşturmaktadır. Çalışmalar sırasında; araştırmanın önemli bir bölümünü oluşturan haritalar, imar planları, raporlar ve anketlerden yararlanılmıştır. Haritalara bağlı olarak farklı peyzaj özelliklerini tespit etmek için jeolojik ve topografik yapı, toprak özellikleri, arazi yetenek sınıfları ile şimdiki alan kullanımı araştırılmıştır.

Tez çalışmasında aşağıda belirtilen harita ve dokümanlardan faydalanılmıştır.

- Milli Savuma Bakanlığı (M.S.B) Harita Genel Komutanlığından alınan 1/25.000 ölçekli topografya haritası, topografik yapı ve kentsel yapının analizinde kullanılmıştır.
- Araştırma alanının jeolojik yapısını belirlemek için Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü (MTA) tarafından 1992 yılında hazırlanmış 1/50.000 ölçekli Jeoloji haritası ve raporları, toprak özelliklerini belirlemek için Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 1992 yılında hazırlanan 1/100.000 ölçekli Toprak Haritası ve raporlarından yararlanılmıştır. Kırşehir İli Arazi Varlığı Raporundan; toprak özellikleri, büyük toprak grupları, arazi yetenek sınıfları, erozyon durumu, eğim ve arazi kullanımları hakkında bilgiler derlenmiştir.
- Mucur Belediyesi Fen İşleri Dairesi'nden alınan imar planı ve alt yapı planı; çalışma alanının sınırlarının belirlenmesinde, kentsel yapının analizinde ve alt yapı hakkında veri oluşturmak için kullanılmıştır.
- Devlet Meteoroloji İşleri (D.M.İ.) Genel Müdürlüğü'nden alınan uzun yıllar değerli (1951-1990); ortalama sıcaklık, ortalama rüzgâr hızı, ortalama nispi nem ve toplam

yağış grafiklerinin oluşturulmasında kullanılmıştır. Ayrıca önemli iklim parametrelerinin çizelgesi oluşturulmuştur.

- Devlet İstatistik Enstitüsü (D.İ.E.) tarafından yapılan 1997 Kırşehir Köy Envanteri ve 2000 Genel Nüfus Sayımı (Kırşehir), “Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri” konulu raporlarından faydalanılmıştır.
- Tez çalışması süresince Tübitak Kütüphanesi, YÖK kütüphanesi, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü kütüphanesi ve Bilkent Üniversitesi kütüphanesinden elde edilen makale, tez ve kitaplardan ayrıca konu ilgili çalışma yapan öğretim üyelerinin görüşlerinden faydalanılmıştır.

Ayrıca çalışma alanına yapılan geziler esnasında çekilen fotoğraflar, gözlemler ve internet yardımıyla elde edilen veriler, kişisel fikirlerin ve önerilerin geliştirilmesinde önemli rol oynamıştır.

3.2. Yöntem

Köseoğlu (1982)’na göre, peyzaj değerlendirme ve planlama yöntemleri yaklaşık olarak peyzaj mimarlığı ve planlama çalışmalarının kapsamına koşut bir gelişme göstermektedir. Uğraşının amacı ve kapsamı, bu amaca varmak için kullanılan araç veya izlenen yöntemle çok yakın bir ilişki içerisindedir. Bu nedenle de peyzaj planlamada izlenecek yöntem, uğraşının amacı ve kapsamına göre değişmektedir. Günümüze kadar farklı birçok kişi, peyzajı farklı açılardan değerlendirmek ve planlamak için pek çok yöntem geliştirmiştir (Topay 2003).

Araştırmanın yöntemi;

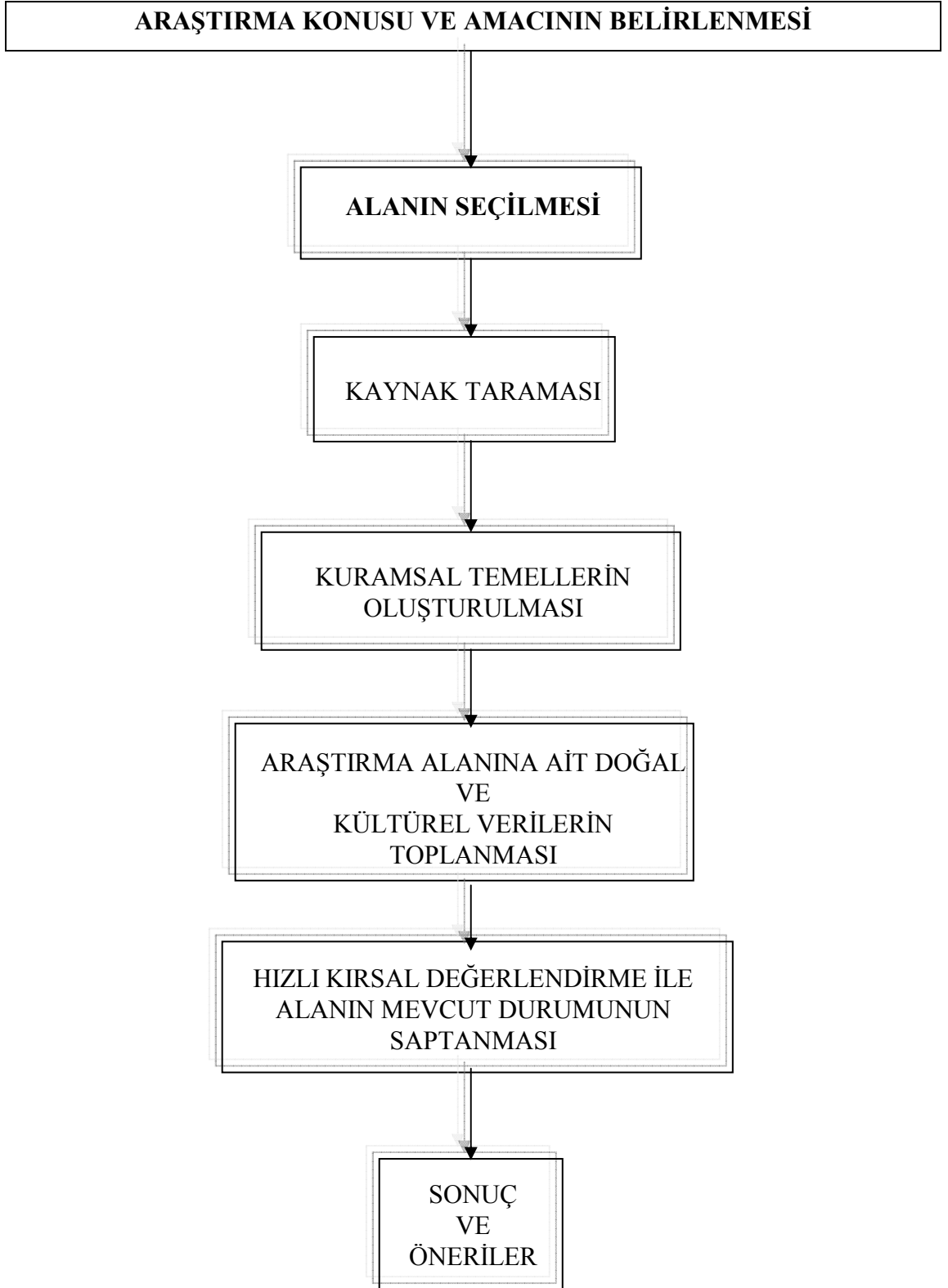
- Doğal ve kültürel çevre verilerinin saptanması,
- Hızlı Kırsal Değerlendirme yapılarak, mevcut durumun saptanması,
- Sorunların Saptanması,
- Sonuç ve öneriler, aşamalarını kapsamaktadır.

Hızlı Kırsal Değerlendirme

Gülçubuk (2000)'e göre; araştırma yapılan kırsal alanlarda yaşayan ve çevrede olup bitenleri bilen insanlardan fazla masrafa ve zamana gerek duymadan bilgi toplamasına ve mevcut durumun saptanmasına yönelik bir uygulama tekniği olan Hızlı Kırsal Değerlendirme, daha çok “ortak bir hedef doğrultusunda karşılıklı öğrenme süreci”dir. Kırsal alanlarda gözlenen durumları değerlendirmeye yönelik yöntemsel bir çerçeve olan Hızlı Kırsal Değerlendirme, 1970’li yılların sonu 1980’li yılların başlarında klasik inceleme/araştırma yöntem ve tekniklerine karşı bir alternatif olarak geliştirilmiştir (Topay 2003).

Gülçubuk (2000)'e göre; Hızlı Kırsal Değerlendirme, tutumlara, yöntemlere, katılıma ve karşılıklı görüş alışverişine, sorunların ortak analizine ve çözümüne dayanır. Kırsal alanlardaki insanların sahip oldukları bilgiler başlangıç noktası olarak alınır. Bununla bu insanlardan karşılıklı bir şeyler öğrenmeleri amaçlanır. Buna bağlı olarak, Hızlı Kırsal Değerlendirme geliştirildiği ilk yıllardan bu yana kırsal alanlarda durum tespiti ve sorunların analizi amacıyla; üniversiteler, yardım kuruluşları, hükümet dışı kuruluşlar tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır (Topay 2003).

Araştırma alanının mevcut durum tespitine yardımcı olacak ve değerlendirme yapılmasına olanak sağlayan Hızlı Kırsal Değerlendirme iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Toplantıların hangi köylerde uygulanacağı, köyün nüfus ve sahip olduğu değerler göz alınarak tespit edilmiştir. Bu köyler Aksaklı, Avcı, Çatalarca, Karacalı, Kepez, Kurugöl, Obruk, Seyfe’dir. Köylerde muhtar, muhtar yardımcısı ve köy halkı ile görüşülerek, köyde yaşayan insanların sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarını ortaya koymaya yönelik sorulara yanıtlar aranmıştır. İlçe merkezinde ise Mucur Belediye Başkanlığı, ilçe tarım müdürlüğü yetkilileri, ve yerel halk ile görüşülmüştür. Yerel halka anket uygulanmıştır. Görüşmelerde alanda yer alması gereken etkinlikler, alanın ve yerel halkın bazı aktıveler için sunacağı olanaklar, yerel halkın beklentileri, alanın eksikleri, v.b. konular görüşülmüştür. (Araştırma kapsamın yapılan Hızlı Kırsal Değerlendirmeye ait soru formları Ek 1 ve Ek 2 de verilmiştir.)

Şekil 3.1. Genel akış ve yöntemle ilişkin diyagram

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Araştırma Alanına Ait Genel Bilgiler

Kırşehir, Ankara'nın 185 km. güneydoğusunda yer alır. Komşu illeri sırasıyla Ankara, Kırıkkale, Yozgat, Nevşehir ve Aksaray'dır. Araştırma alanı olan Mucur, Kırşehir ilinin 7 ilçesinden en büyük yüz ölçüme sahip üçüncü, nüfus bakımından ikinci büyük ilçesidir. Şekil 4.1'de gösterildiği gibi İlçenin doğusunda Nevşehir, batısında Kırşehir, kuzeyinde Boztepe ilçesi ve güneyi ise Kızılırmak ile çevrilidir. Mucur'un deniz seviyesinden yüksekliği 1050 m, yüzölçümü ise 1068 km²'dir. Kent merkezinde 7 Mahalle (Yenice, Hamidiye, Solaklı, Karşıyaka, Osmangazi, Acıöz, Şaritoğlu) vardır.

Şekil 4.1. Araştırma alanının ülke içerisindeki konumu (Anonim 1997)

Mucur ilçesi bir yayla özelliği gösterir. İlçenin güneyinden geçen Kızılırmak nehri ilçenin sınırı halindedir. Başlıca çayı Acı öz çayıdır. İlçenin kuzeyinde Seyfe Gölü bulunmaktadır. Göl ve çevresi Bakanlar Kurulunun 1990/825 sayılı kararıyla Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir (Anonim 2003a).

Mucur ilçesi ulaşım açısında önemli bir konuma sahiptir. Güney Doğu ve Batı Anadolu'yu birbirine bağlayan ve en önemli yol olan E-23 Devlet karayolu üzerindedir. Şekil 4.2.'de gösterilmiştir.

Şekil 4.2. Mucur yakın çevresi karayolu ağı (Anonim 2001)

Çizelge 4.1.'de Mucur'un bazı önemli merkezlere uzaklığı görülmektedir. Çizelgeden de anlaşılacağı gibi önemli merkezlere fazla uzak olmayan Mucur, konumu ile önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Mucur ilçesinde yer alan köylerin merkezle bağlantısı sağlanmıştır. Köylerin birçoğu asfalt olduğundan, ulaşım rahatlıkla sağlanmaktadır.

Mucur'da demiryolu ulaşımı yoktur. En yakın demiryolu Yozgat iline bağlı Yerköy ilçesindedir. Bu hat Mucur'a uzak olması nedeniyle demiryolu tercih edilmemektedir. Kayseri ve Nevşehir'de bulunan hava alanları, Mucur'a yakınlığı nedeniyle buraya gelen turistler tarafından kullanılmaktadır.

Bazı önemli Merkezler	Mesafe (km)
Mucur-Kırşehir	21
Mucur-Ankara	210
Mucur-İstanbul	659
Mucur-İzmir	787
Mucur-Kayseri	111
Mucur-Nevşehir	71
Mucur-Adana	355

Çizelge 4.1. Mucur İlçesinin bazı önemli merkezlere uzaklığı (Anonim 2002)

Şekil 4.3. Alana ilişkin uydu görüntüsü (Anonim 2005)

4.2. Araştırma Alanının Doğal ve Kültürel Özellikleri

Araştırma alanına ait doğal ve kültürel özellikler aşağıda verilmiştir.

4.2.1 Doğal özellikler

4.2.1.1. Topografya

İç Anadolu bölgesinde yer alan Mucur, düz bir araziye sahiptir. İlçenin en önemli dağları Armutlu Dağı (1557 m), Köpekli Dağı (1554 m), Kırılancık Dağı (1475 m), Büyük Uyluk Dağı (1356 m) ve Kızıldağ (1341 m)'dir (Akyürek vd. 1995).

Mucur ilçesinin kuzeyinde kalan ve Nevşehir il sınırına kadar dayanan Malya ovası yer almaktadır. Diğer adı "Seyfe Ovası" olarak bilinen ova, ilin kuzeydoğusunda yer alır. Çiçekdağı ilçesinin Salep boğazı ve Taburoğlu köyü yörelerinde başlayan ova, Mucur ilçesinin kuzeyini de içine alarak Kayseri il sınırına kadar uzanır. Alanı 400 km², yüksekliği, 1110 m. olan ova, yüksek bir düzlük görünümündedir. Çevre dağ ve platolardan gelen, akarsular tarafından taşınan maddelerin, çöküntü tabanını doldurmaları sonucu oluşan bu yüksek düzlüğün, büyük bölümü uzun süre bataklık olarak kalmıştır. Son yıllarda sürdürülen kurutma çalışmaları, doğu kesim dışında tamamlanmıştır. Göl suları tuzlu olduğundan, göl çevresinde genişçe bir alan çoraktır. Bunun dışında kalan ovalık alan alüvyonlarla kaplıdır. Sulama yetersizliği nedeniyle ovada kuru tarım yapılmaktadır. Yörede sulu tarım olanakları sağlanabilirse, ilin en önemli tarım alanı haline gelebilecektir. Ova üzerinde Malya Devlet Üretim Çiftliği Kurulu bulunmaktadır Anonim (2004b). Eskiden göl yatağı olduğu anlaşılan bu alandan göl sularının çekilmesiyle kalan çukurlukta Seyfe Gölü oluşmuştur.

4.2.1.2. Jeoloji – Jeomorfoloji

Kırşehir Masif'i olarak adlandırılan yapı, "Orta Anadolu Masifi'nin bir parçasıdır. Türkiye'nin 9 masifinden en büyüğü olan Kırşehir Masif'i Tuz Gölü'nün altında da devam etmektedir. Masif kütle, tektonik hareketler sonucu bir veya bir kaç kez kıvrılmış, daha sonra kıvrılma özelliğini kaybederek sertleşmiş, çoğunluğu başkalaşım geçirmiş, temel kütledir. Kırşehir Masif'i, I., II., III. ve IV. zamanlarda oluşmuş, yaklaşık 2000-2500 m. kalınlıkta bir yapıdır. Bu yapıda" yukarıdan aşağıya doğru: Kireçli şistler,

fillatalar, yeşil şistler, mermer kuşakları; küçük taneli billurlu kuvarsitler, mikaşistler ve mermer katmanlarına rastlanır (Anonim 2004b).

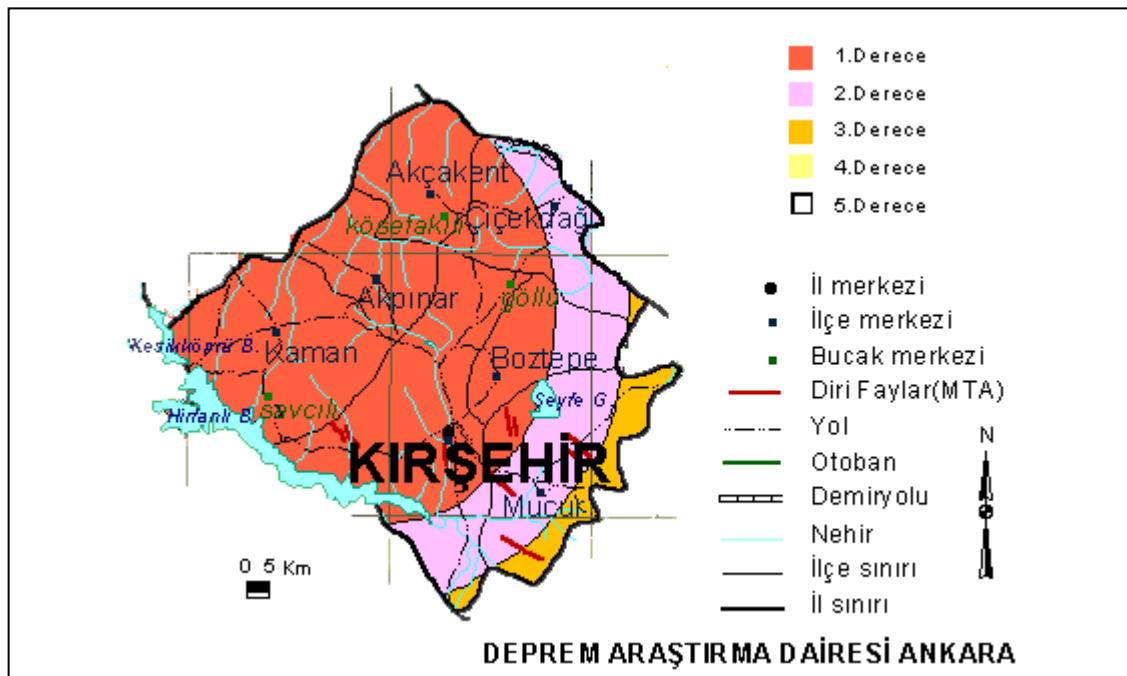
İlin oturduğu ana platoda, dört ayrı dönemde ortaya çıkmış oluşumlar vardır. Kuzeybatı-Güneydoğu yönünde uzanan fay hattı ile Seyfe Gölü çöküntü alanı IV. zaman alüvyonlarıyla, fay hattının doğusu başkalaşım geçirmiş dizelerden billurlu şistlerle kaplıdır (Bkz Harita 4.1.). İl alanının batısı mermerleşmiş kireçtaşı ve dolomitlerle, bunun dışında kalan yerler ise; III. zaman Neojen göl tortuları ile kaplıdır. Başkalaşıma uğramış billurlu kütlelerin diziliş yönleri; Kırşehir-Kaman dolayında Kuzeybatı-Güneydoğu doğrultulu, Kırşehir yakınlarındaki Kervansaray dağlarında ise Güney doğrultuludur. Bu başkalaşıma uğramış billurlu kütlelerin yaşı tam olarak belirlenememiştir. Ancak Kaman'ın batısında yer alan Karalan dağlarının başkalaşım kütlelerinin Tebeşir dönemi öncesine ait olduğu kesin olarak belirlenmiştir. Başkalaşım katmanlarının altındaki oluşumların, Paleozoik döneme ait olduğu sanılmaktadır (Anonim 2004b).

Mucur, Orta Anadolu'nun fay hattı üzerinde yer alır. Başkalaşım serilerinin kıvrılmaları sırasındaki kırılma ile Kuzeybatı-Güneydoğu yönünde uzanan bir fay hattı oluşmuştur.

ikinci bir fay hattı ise; ilin, Ankara ile sınırını oluşturacak şekilde kuzeye doğru uzanır. İlk kıvrılmalar sırasında oluşan fay hattı 15 km. uzunluğundadır. Kırşehir'deki Terme Kaplıca suyu, bu fay hattının derinliklerinden gelen sıcak sudur.

Mucur, ikinci derece deprem bölgesi içinde yer alır ve deprem üst merkezinin etki alanı içindedir (Bkz. Harita 4.2.).

Özellikle Seyfe Gölü ve etrafında yapılan çalışmalarda, Paleozoik ve daha yaşlı olarak çökelmiş olan değişik türdeki sedimanter kayalar muhtemelen Kaladoniyen Orojenezinin (dağ oluşum hareketleri) etkisi ile metamorfe olmuşlar ve kıvrılmışlardır. Ana kıvrım doğrultuları kuzeybatı-güneybatı yönündedir. Bu orojenik faaliyetlerin sonucu granit ve kuvarşlı diyoritten oluşan magmatik kayalar meydana gelmiştir. Seyfe – Eskidoğanlı istikametinde uzanan fay en önemli yapısal özelliklerdendir. Bunun doğuya devamı Yazınık – Kızıldağ – Yeniyapan çizgiselliğini gösterir. Bu faylanmalar sonucu Seyfe Gölü tarafındaki bloklar çökmüştür (Anonim 1999).

Harita 4.2. Kırşehir Deprem Haritası (Anonim 2004b)

4.2.1.3.Toprak

Mucur genellikle taban topraklarına sahiptir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan toprak haritaları incelendiğinde ilçede yer alan büyük toprak grupları şöyledir.

Kuzey Bölgesinde; Kestane rengi topraklar
Kahverengi topraklar
Tuzlu – Alkali karışığı topraklar

Merkez Bölgesinde; Kahverengi topraklar
Kırmızımsı kahverengi topraklar
Kolüvyal topraklar

Güney Bölgesinde; Kahverengi topraklar
Kırmızımsı kahverengi topraklar
dan oluşmaktadır (Anonim 1992).

Kestane Rengi Topraklar: Yıllık yağışın 400 milimetrenin üzerinde olduğu yerlerde, yüksek boylu çayırlar, meşe ormanları ve çalılar altında oluşan topraklardır. Bunlar Orta Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleriyle İç Batı Anadolu eşiğinde ve Göller yöresinde yaygındır. Üst horizonunda yeteri kadar organik madde mevcuttur. Bu toprakların bir kısmında tarım yapılmaktadır. Ama Önemli bir kısmı ise otlak olarak değerlendirmektedir.

Kırmızımsı Kahverengi Topraklar: Bozkır alanlarında bulunmaları ve renkleri dikkate alınarak, bunlara kahverengi bozkır toprakları da denir. Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'daki ovalarda bozkır örtüsü altında meydana gelmiştir. Bu topraklarda yıkanma zayıftır. Çünkü yağış 300—400 mili-metre arasında değişir. Üstten yıkanan CaCO_3 , yüzeyin hemen altında birikmiştir. Verimi yüksek olmayan bu topraklar üzerinde çoğunlukla tahıl tarımı yapılır. Bitki besin maddesi yönünden fakir olan bu topraklar, sulamalı ve gübreli tarıma ihtiyaç gösterir.

Kahverengi Topraklar: Zonal topraklar grubuna dahildirler. Anadolu Platosu'nun hakim topraklarıdır. İçinde bulundurdıkları malzemeler itibariyle kilin çeşitlerinden meydana gelmiştir. Dış görünümü ise grimsi – kahverengi ile kahverengi arasındaki tonlardadır. Ancak açık kahverengi ile sarımsı – kahverengi rengindeki topraklar da bu grubun üyesi sayılır. Alt tabaka (18 – 30 cm.) çok kireçli bir yapıya sahip olduğundan soluk kahverengi veya grimsi renktedir. Bu tabakada göze çarpar bir şekilde kalsiyum karbonat birikmesine de rastlanır. Toprak ufalı yapıya sahip olduğundan az meyilli yerlerde derin, çok meyilli yerlerde ise az derindir. Yazın gündüzleri çok uzun süre kurak kalırlar, geceleri ise çok serindir. Yağışların ekseri görüldüğü kış ve ilkbahar mevsimleri soğuk ve serin arasında sıcaklık gösterir. İşte bu ilkbahar ve kış aylarının haricinde topraktaki kimyasal ve yaşamsal olaylar ağır bir şekilde işler. Kış aylarındaki yağışlar ve yazınki yeterli sıcaklık sadece hububatın yetişmesine olanak verir. Ancak yaz mahsulleri yetiştirilemez. Tabii vejetasyonu kısa ve orta boyda otlar olmasına rağmen bu toprak çeşidinin bulunduğu ziraat sahaları aşırı otlatılma sonucu orijinal örtüsü olan seyrek ve senelik vejetasyon görülür.

Kolüvyal Topraklar: Kolüvyal topraklar taşınmış topraklardır. Ancak bunlar alüvyal topraklar gibi, aşındırıldıkları yerden fazla uzaklarda oluşmamışlardır. Genellikle yamaçlardan aşındırılan materyalin hemen etekte birikmesiyle oluşmuşlardır. Kolüvyal topraklar tam olarak oluşmamış topraklar olduğu için, horizonlar gelişmemiştir. Bunlar derin ve geçirgen topraklardır.

Tuzlu – Alkali topraklar: Bunlar, bünyelerinde bol miktarda çeşitli tuzlar bulundurduğu için tuzlu topraklar olarak da adlandırılır. Bu topraklar, taban suyunun yüzeye çok yakın ve yüzeyde olduğu yerlerde meydana gelirler. Buna bağlı olarak dışa akışı olmayan çukurlukların orta kesiminde ve deltalarda oluşurlar. Çorak toprakların Türkiye'deki yayılış alanları; Tuz Gölü, Burdur Gölü ve Acıgöl başta olmak üzere diğer tuzlu göllerin çevresindeki arazilerdir. Bu topraklar üzerindeki bitki örtüsü çok cılızdır. Sadece tuzcul bitkilerin yetiştiği bu topraklar, tarım için uygun değildir.

Çalışma alanında I., II., III, VI., ve VII. sınıf araziler mevcuttur.

I. Sınıf Arazi; Çok iyi tarım arazisidir. Özel tedbir almadan ve işlemler uygulamadan tarım yapılabilir. Topoğrafyaları hemen hemen düzdür. Toprak derinliği fazla ve drenajı iyidir.

II. Sınıf Arazi; Bu topraklar kültür bitkileri, çayır, mera ve orman için kullanılabilir. Hafif meyilli orta derinlikte, hafif yüzeysel akış ve erozyona maruz ve hafif bir drenaja ihtiyaç gösteren bir arazidir.

III. Sınıf Arazi; Kültür bitkileri tarımı yapılabileceği gibi, çayır mera ve orman arazisi olarakta kullanılabilir. Fakat sınırlandırmalar (eğim, su ve rüzgar erozyonu) bitki seçimini, dikim, hasat zamanını ve ürün miktarını etkiler.

VI. Sınıf Arazi; fiziksel koşulları gerektiğinde tohumlama, kireçleme, gübreleme, drenaj hendekleri ile su dağıtıcıları gibi çayır – mera iyileştirmelerinin uygulanmasını pratik kılar. Arazi dik eğimli ya da toprak sığdır. İyi bir otlak veya orman arazisidir.

VII. Sınıf Arazi; Bu arazi dik eğimli erozyona maruz kalmış, engebeli, sığ, kurak yada bataklık karakterinde bir yer olabilir. Verimli otlak orman yetişen bir arazi olmamakla beraber, bu amaçla kullanılınca çok dikkatli olmak ve vejetasyon örtüsünü iyi korumak gerekir (Anonim 1992).

4.2.1.4. Hidrolojik Yapı

Mucur ilçesi'nin en önemli akarsuyu Acıöz Deresidir. Acıöz deresine Yuğ deresi ve dolazı dereleri de katılmaktadır. Bu akarsuların akış rejimi düzensizdir. Bölgede akarsuların çoğu mevsimlidir. Yağışların azaldığı ilkbahar mevsiminde kabırır, sonra da kururlar (Yıldırım 2000).

İlçe'nin diğer bir su varlığı Obruk gölü'dür. Göl Mucur'un 10 km doğusundadır. Çapı 100 m, derinliği 50 m kadar olan göl arazi yüzeyine göre derindir. Karstik kökenli doğal bir göldür. Derinliği ve kirliliği nedeniyle suyundan faydalanılmaz (Yıldırım 2000). Göl, Kayseri Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Kurulu'nca 2000 yılında 1. ve 2. derece doğal sit alanı olarak tescil edilmiştir (Anonim 2005).

Şekil 4.4. Obruk Gölü (Yıldırım 2000)

4.2.1.5. İklim

Altan'a (1976) göre iklim, bir alanda meteorolojik ve atmosferik olayların, karakteristik olarak tekrarını ve dağılışını kapsayacak derecede uzun bir zaman dilimindeki toplam değeridir. Plancı yönünden bir alan ve peyzaj için iklimin tanımı ise, toprak yüzeyine yakın ve yüzeyden etkilenen atmosferik olayların uzun bir zaman diliminde, karakteristik dağılışı ile tekrarlanan ortalama ve ekstrem değerlerin toplamıdır (Sertkaya 2001).

Bu tanımlar değerlendirildiğinde iklimin, rekreasyon ve turizm etkinliklerinde etkili temel bir faktör olduğu açıkça görülmektedir. Çeşitli iklim elemanları insanın rahatlık hissine değişik şekillerde etki yapar. Güneş, rüzgâr, sıcaklık, bulutluluk ve yağmur algı organlarını doğrudan etkiler ve insanların serbest zamanlarını değerlendirmedeki tercihlerini yönlendirir (Sertkaya 2001).

Mucur Orta Anadolu'nun karasal iklimi etkisi altındadır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve yağışlıdır. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden elde edilen veriler Çizelge 4.2'de verilmiştir (Anonim 1990). Mucur Meteoroloji İstasyonu'nda kaydedilen yıllık ortalama sıcaklık 10.2 °C'dir. En düşük aylık ortalama sıcaklık -3.8°C ile Ocak ayında, en yüksek ortalama sıcaklık 29.5°C ile Ağustos ayında gözlenmiştir Ortalama açık gün sayısı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında yılın en yüksek seviyelerine çıkmaktadır. Bu durum söz konusu ayların Rekreasyonel ve turistik etkinlikler için uygun dönemi oluşturmaya neden olmaktadır.

Aylık ortalama yağış 53.7 mm ile Mayıs ayında maksimum seviyede iken, 5.7 mm ile Ağustos ayında minimum seviyeye düşmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı ise 414.1 mm seviyesindedir. Bölgede yağış yaz aylarında minimum, ilkbahar ve kış aylarında ise maksimum seviyeye ulaşmaktadır

Yıllık ortalama bağıl nem %65 olup, ortalama bağıl nem kış aylarında maksimum değerine ulaşmaktadır.

Mucur ilçesinde rüzgar genellikle kuzeyden güneybatıya doğru ortalama 1.2 m/sn hızla esmektedir

En fazla karla örtülü gün sayısı Ocak ayında, en yüksek kar örtüsü kalınlığı ise Şubat ayında tespit edilmiştir. Verilere göre karla örtülü gün sayısı yılda ortalama 39'dur.

Alanda ışıqlanma özellikleri bulutluluk verileri ile değerlendirilmiştir. Yıllık ortalama 4.9 olarak gözlenmiştir. Ortalama bulutlu (bulutluluk 2.0 – 8.0) olan günler sayısı 207.1 ve ortalama açık (bulutluluk 0 – 1.9) olan günler sayısı 76.2'dir.

İKLİM PARAMETRESİ	MUCUR ORTALAMA
Ortalama sıcaklık	10,2
Maksimum sıcaklık	37,4
En düşük sıcaklık	-21,4
Ortalama buhar basıncı	8,5
Ortalama açık günler sayısı	76,2
Ortalama yağış miktarı	414,1
Yağışlı günler	47,1
Ortalama basınç	8,5
Ortalama nem	65
En hızlı esen rüzgar yönü ve kuvveti	N/SW - 8

Çizelge 4.2. Mucur ilçesi önemli iklim değerleri

4.2.1.6. Flora

Mucur genellikle orman örtüsünden yoksun olup, hâkim doğal bitki örtüsü bozkırdır. Çok eski çağlarda ormanlarla kaplı olan yöre olumsuz insan etkileri ve yağış rejiminin düzensizliği sonucu orman örtüsünü kaybetmiştir. Mucur ilçesi'nin yüzölçümü 1068 km² olup, yüzölçümünün %2'sini orman ve koruluk alanlar, %45'ini tarımsal alanlar, %20'sini çayır ve meralar, % 33'ünü ise kültüre elverişsiz alanlar ve yerleşim merkezleri kaplamaktadır (Anonim 1997).

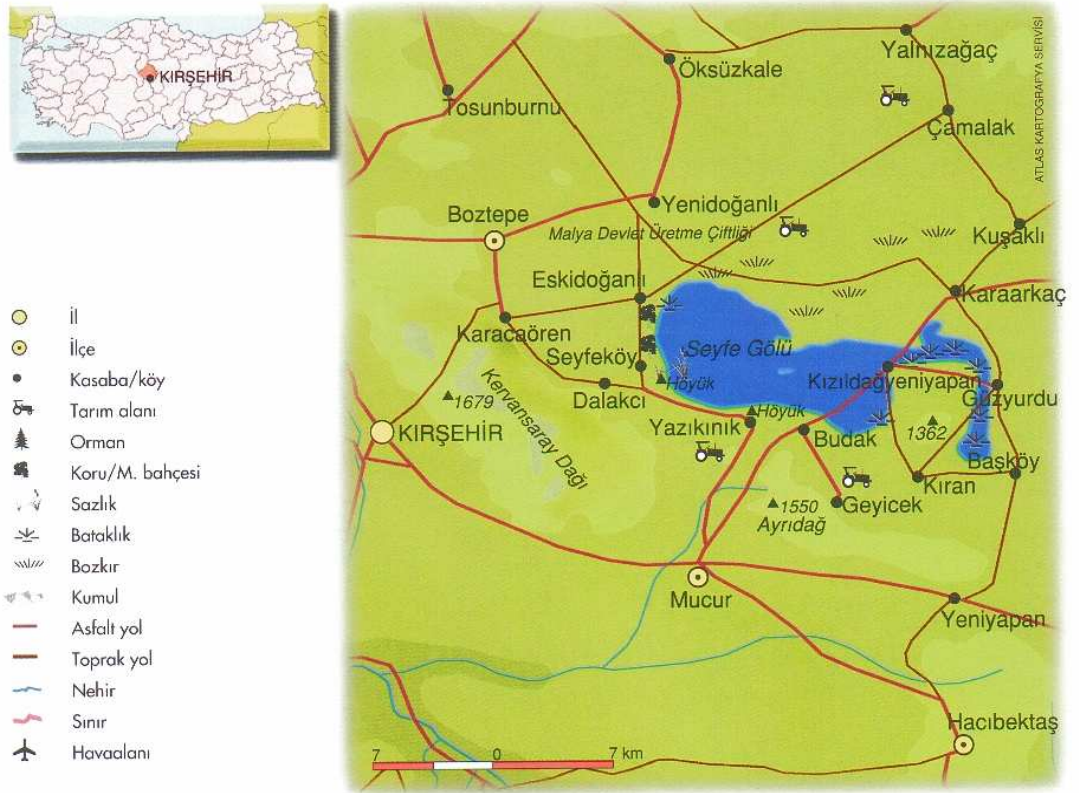
Özellikle Seyfe Gölü ve çevresini kapsayan alanda yapılan çalışmalar sonucunda 53 familyaya ait 289 bitki türü tespit edilmiştir. Bu türlerin 27'si endemik (E), 2'si ise nadir (R) tehlike altındaki türlerdir (Anonim 1999).

NO	TÜR	ENDEMİZM	TEHLİKE SINIFI
1	<i>Acanthus hirsutus</i> Boiss.	E	
2	<i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch et Mey	E	
3	<i>Cousinia brandiana</i> Hub.-Mor.	E	
4	<i>Inula anatolica</i> Boiss.	E	
5	<i>Jurinea Pontica</i> Hausskn et Freyn ex Hausskn	E	
6	<i>Gypsophila eriocalyx</i> Boiss.	E	
7	<i>Convolvulus assyricus</i> Griseb	E	
8	<i>Astragalus asciocalyx</i> Bunge	E	
9	<i>Astragalus lydius</i> Boiss.	E	
10	<i>Crocus ancyrensis</i> (Herbert) Maw	E	
11	<i>Crocus danfordiae</i> Maw	E	
12	<i>Iris kerneriana</i> Ascherson et Sint. ex Baker	E	
13	<i>Ballota nigra</i> L.ssp. <i>anatolica</i> Davis	E	
14	<i>Salvia cryptantha</i> Montbret et Aucher ex Benth	E	
15	<i>Wiedemannia orientalis</i> Fisch et Mey	E	
16	<i>Linum flavum</i> L. Ssp. <i>Scabrinerve</i> (Davis) Davis	E	
17	<i>Glaucium acutidentatum</i> Hausskn et Bornm	E	R
18	<i>Elymus lazicus</i> (Boiss.) Melderis ssp. <i>Divaricatus</i> (Boiss. & Bal.) Melderis	E	
19	<i>Rhamnus petiolaris</i> Boiss.	E	
20	<i>Consolida ravevi</i> (Boiss.) Schröd	E	
21	<i>Consolida stenocarpa</i> (Davis) et Hossain Davis	E	
22	<i>Delphinium dasystachyum</i> Boiss. Et Bal.	E	
23	<i>Delphinium venulosum</i> Boiss.	E	
24	<i>Haplophyllum telephioides</i> Boiss.	E	
25	<i>Linaria corifolia</i> Desf.	E	
26	<i>Linaria genistifolia</i> (L.) Miller ssp. <i>Polyclada</i> (Fanzl) Davis	E	R
27	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>asperulum</i> (Boiss.) Murb.	E	

Çizelge 4.3 Seyfe Gölü ve yakın çevresindeki bitki türleri (Anonim 1999).

4.2.1.7 Seyfe Gölü

Seyfe Gölü, Mucur'un 16 km kuzeyinde, 39° 13'K - 34° 23'D koordinatlarında yer almaktadır. Ankara'ya 220 km, Kırşehir'e ise 30 km uzaklıktadır. Adını batıdaki Seyfe köyünden almaktadır. 152.200 hektarlık Seyfe kapalı havzasının güney ucunda yer alır. 10.700 ha Ramsar alanı olarak belirlenmiştir. Alan 1989 yılında 1. derece Doğal Sit Alanı, 1990 yılında da Tabiatı Koruma Alanı ilan edilmiştir. 1994 yılında da Ramsar sözleşmesine dahil edilmiştir (Bkz Ek: 3). Göl Oligosen sonrasında değişik doğrultularda gelişmiş ve bulunan faylanmalar sonucunda meydana gelmiştir. Havzanın taban kotunda (1100 m.) yer alan göl, aynı zamanda havzanın doğal drenaj alanıdır (Anonim 1998).

Şekil 4.5. Seyfe Gölünün konumu (Anonim 2004d)

İç Anadolu Bölgesinde Kırşehir İlinin kuzeydoğusundaki tektonik kökenli çukurlukta yer almaktadır. İdari olarak Kırşehir İlinin Mucur İlçesi sınırları içerisinde. Kapalı bir havzada bulunduğundan dışarıya akıntısı yoktur. Bu nedenle suları tuzludur.

Batıdan Kervansaray (1167 m.) ile Gölyaka tepeleri, kuzeyden Kızıldağ (1355 m.), doğudan ise yükseklikleri 1135 m'ye kadar ulaşan küçük tepeler ile sınırlanmıştır. Göl, batı ve kuzeybatısındaki pınarlar ve dip kaynakları ile drenaj alanı yüzeysel akışı ile göl alanına düşen yağışlarla beslenmektedir. Boşalımı ise buharlaşma ile gerçekleşmektedir.

Yörenin çok az yağış alması, gölü besleyen derelerin yazın büyük ölçüde kurumması ve yüksek buharlaşmanın da etkisiyle yaz mevsiminde su seviyesi 60–70 cm. ye kadar düşer ve büyük bir kesimi tuzlu bataklığa dönüşür. Göl alanı, su düzeyine bağlı olarak 1500 hektar ile 7000 hektar arasında değişir. Ortalama alanı 3400 hektardır. Maksimum su derinliği 165 cm. dir (Anonim 1998).

Şekil 4.6. Seyfe Gölü (Şimşek 2001)

Göl kıyılarının büyük bir bölümü çamurlu ve düzdür. Gölü besleyen en önemli tatlı su kaynağı olan Seyfe pınarlarının göle ulaştığı yerde küçük bir delta oluşmuştur. Seyfe pınarlarının suları küçük bir rezervuarda tutulmakta ve yazın sulamada kullanılmaktadır. Rezervuar çevresinde ve batı kıyılarında kavaklık ve söğütlük alanlar bulunmaktadır.

Gölün kuzeyinde göl kıyısına kadar uzanan geniş step alanları mevcuttur. Diğer kıyılar genellikle tarlalarla çevrilmiştir.

Geçici göl alanının doğu ve güneydoğusunda gölde üreyen ve kışlayan kuşlar için son derece önemli olan hafif tuzlu ve tatlı su bataklıkları bulunmaktadır.

Şekil 4.7. Seyfe Gölüne ilişkin uydu görüntüsü (Anonim 2005a)

İşlev ve değerleri

Seyfe Gölü, dip faunası ve organizma çeşitliliği bakımından fakir olmasına karşın, yoğunluk olarak oldukça zengindir. Ancak Bazı yıllar 100.000'i aşan kuşun yörede toplanması bu zenginliğin en önemli göstergesidir.

Besin maddelerince zengin oluşunun yanı sıra, tuzlu su gölü, tuzludan tatlıya doğru değişen nitelikteki bataklıkları, geniş step alanları ve predatörlerden uzakta, güvenli

adalar gibi farklı ekolojik karakterdeki yaşama ortamları, değişik türden binlerce kuşa ideal beslenme, barınma ve üreme ortamı oluşturmuştur (Anonim 2004d).

Göl, sonbaharda yüz binlerce ördeğin konaklama alanıdır. Göl çevresi ise sonbaharda leyleklerin önemli toplanma alanlarından biridir.

Flora ve vejetasyon

Seyfe Gölü havzasında, Orta Anadolu step iklimi hakimdir. Gölü çevreleyen alanlar ağaç ve çalı örtüsünden yoksundur. Gölün kuzey kesimlerinde yarı çalı formunda olan *Lycium depressum* türüne ait topluluklar görülmektedir. Seyfe Köyü civarında ise meyve bahçeleri, kavaklık ve söğütlük alanlar bulunmaktadır.

Göl suyu tuzlu olduğu için su içi bitkilerine rastlanmaz. Tuzlu suyun etkili olduğu yerlerde ve tuzlu bataklıklarda *Halocnemum strobilaceum*, *Salicornia prostrata*, *Salsola inermis*, *Panderia pilosa*, *Petrosimonia brachiata*, *Krascheninnikovia ceratoides*, *Camphorosma monspeliaca*, *Gypsophila perfoliata*, *Frankenia hirsuta*, *Limonium iconicum*, *Limonium globuliferum* gibi bitkiler hakimdir.

Ayrıca, kaynakların göle karıştığı yerlerde ve kanallarda *Phragmites australis*, *Sparganium erectum*, *Thypha angustifolia*, *Potamogeton pectinatus*, *İris pseudocorus* gibi tatlı su bitkilerine rastlanır (Anonim 2004d).

Fauna ve Ornitolojik Önemi

Göldeki en önemli canlı grubunu su kuşları oluşturmaktadır. Göl suları tuzlu ve sodyumlu olduğundan balık türlerine rastlanmaz. Sadece tatlı suların göle karıştığı yerlerde ve göl içerisindeki yayılım alanlarında *Aphanius chantra* ve *Spiralinus* sp. (dişli sazancık) gibi 5-6 cm. boyunda iki küçük balık türü yaşamaktadır. Bu balıkların ticari bir değeri olmamakla birlikte, pelikan ve balıkçıl gibi su kuşlarının besinleri olarak ekolojik değerleri büyüktür.

Göl tabanı kuşların beslenmesi bakımından son derece değerli olan, Chironomidae larvaları ile Planonbis sp., Ylmnaea sp. ve Physa sp. gibi kabukluluklar bakımından çok zengindir. Burada kuşların yoğun olması kuşların chironomidae larvaları ile beslendiklerinin bir göstergesidir (Anonim 2004d).

Yapılan gözlemler neticesinde, göl ve çevresinde 187 kuş türü tespit edilmiştir. Göldeki kuş varlığı, göç dönemlerinde ve kışın büyük sayılara ulaşmaktadır. Sakarca kazı, suna, angıt, çamurcun ve sakarmeke kalabalık gruplar oluşturur. Seyfe Gölü, aynı zamanda su kuşları için ülkemizdeki önemli kuluçka alanlarından biridir. Gölün doğusundaki adalarda, flamingo, ak pelikan, kaşıkçı, küçük ak balıkçıl, macar ördeği, uzun bacak, kılıç gaga, mahmuzlu kız kuşu, akdeniz martısı, karabaş martı, gülen sumru kuluçkaya yatan önemli kuş türleridir.

Şekil 4.8. Seyfe Gölünde Flamingo sürüsü (Şimşek 2001)

Uluslararası kuşları koruma konseyi (ICBP) Seyfe Gölünde yaşayan 27 tür kuşu koruma listesine almıştır. Nesilleri azalan bu kuşlar, Türkiye'nin de taraf olduğu "Bern sözleşmesi" ile koruma altına alınmıştır (Akyürek vd. 1995). Bu türler şunlardır:

- Ak Pelikan (*Pelecanus onocrotulus*)
- Tepeli Pelikan (*Pelecanus crispus*)
- Küçük Karabatak (*Phalacrocorax pygmaeus*)
- Büyük Ak Balıkçıl (*Egretta alba*)
- Leylek (*Ciconia nigra*)
- Kara Leylek (*Ciconia nigra*)
- Kaşıkçı (*Platalea leucorodia*)
- Çeltikçi (*Plegadis fulcinellus*)
- Flamingo (*Phoenicopterus ruber*)
- Angıt (*Tadorna ferruginea*)
- Kızıl Şahin (*Buteo rufinus*)
- Küçük Kartal (*Hieraetus pennatus*)
- Büyük Orman Kartalı (*Aquila clanga*)
- Şah Kartal (*Aquila heliaca*)
- Mısır Akbabası (*Neophron percnopterus*)
- Çayır Delicesi (*Circus pygargus*)
- Ulu Doğan (*Falco cherrung*)
- Bıyıklı Doğan (*Falco biarmicus*)
- Doğan (*Falco peregrinus*)
- Toy (*Otis tarda*)
- Batak Kırlangıcı (*Glareola pratincola*)
- Kızkuşu (*Vanellus spinosus*)
- Batak Döğücü (*Tringa stagnatilis*)
- İnce Gagalı Martı (*Larus genei*)
- Bağırtlak (*Pterocles orientalis*)
- Puhu (*Bubo bubo*)
- Gülen Sumru (*Gelochelidon nilotica*)

Seyfe Gölü , Tuz gölünden sonra flamingonun ülkemizdeki en önemli üreme alanı gölün doğusundaki adalarda yaklaşık 2000 çift flamingo kuluçkaya yatmaktadır. Göl, sonbaharda yüz binlerce ördeğin konaklama alanıdır. Göl çevresi ise sonbaharda leyleklerin önemli toplanma alanlarından biridir. Göl çevresindeki stepler, nesli dünya çapında tehlikede olan kuş türlerinden biri olan toyun beslenme ve üreme alanıdır (Anonim 2004d).

Tarihi ve Kültürel Değerler

Arkeolojik kazılarda ele geçen buluntulardan yöreye ilk yerleşimlerin Tunç Çağında (İ.Ö. 3500–2000 yılları) olduğunu göstermiştir. Göl ve çevresinde bu döneme ait 20 höyük ve tümülüs vardır. Yapılan araştırmalar, tarih boyunca göl kıyısına yerleşen halkın tarımla uğraştığını ortaya çıkarmıştır. Halkın bir yandan tarımla uğraşırken diğer yandan da göçmen kuşları avlayarak beslendikleri tahmin edilmektedir. Höyüklerden çıkarılan tarihi eserler Kırşehir müzesinde korunmaktadır.

İnsan Aktiviteleri

Tarım

Göl çevresindeki halkın temel uğraşısını tarla tarımı ve hayvancılık oluşturmaktadır. Halkın %90'ı geçimini bu yolla sağlamaktadır. Havzanın %91.7'sinde kuru tarım, %8.3'ünde ise sulu tarım yapılmaktadır. Tarımı yapılan başlıca ürünler buğday, şeker pancarı, arpa, mercimek, nohut, fasulye, yulaf ve ayçiçeğidir. Az da olsa meyve ve bağ tarımı da yapılmaktadır. Havzada mera alanlarının geniş yer tutması, mera hayvancılığını ön plana çıkarmıştır (Anonim 2004d).

Avcılık

Alanın 1990 yılında Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilmesine rağmen zaman zaman yörede av yapıldığı bilinmektedir. Avcılık alan ve çevresinde tamamen yasaklanmış durumdadır.

Turizm

Yöredeki höyük ve tümüslerin taşıdığı tarihi ve kültürel zenginlik, gölün sahip olduğu zengin kuş varlığı, göl ve çevresinin oluşturduğu manzaranın güzelliği, göl ve çevresini doğa turizmi yönünden önemli bir potansiyele sahip kılmıştır.

Koruma ve Yönetim

Göl ve çevresindeki 10.700 hektarlık saha 26.8.1990 tarihinde Tabiatı Koruma Alanı ilan edilmiştir. Göl aynı zamanda 1. derece Doğa Sit alanıdır. Sürekli ve geçici göl alanını da kapsayan alan 1994 yılında Ramsar Sözleşmesi listesine dâhil edilmiştir. Doğal yapısının ve ekolojik karakterinin korunması uluslar arası düzeyde de taahhüt edilmiştir. Ancak, alanın korunması ve izlenmesi için idari bir mekanizma bulunmamaktadır.

Seyfe Gölünü Etkileyen Uygulamalar

Son yıllarda Seyfe Gölü ve çevresinde tarım alanı kazanmak için yöre halkının devlet kredisiyle drenaj çalışmalarına başlaması ve drenaj kanallarının göle bağlanması ile ekolojik denge bozulmaya başlamıştır. 1960'lı yıllarda DSİ tarafından gölün tamamen kurutulması yönünde etüdler yapılmıştır. Malya Devlet Üretim Çiftliği drenaj hendekleri açmak suretiyle çoraklaşan arazideki yüksek taban suyunu düşürmeye çalışmıştır. DSİ arazi taşkınlarını önlemek amacıyla taşkın kanalları açmıştır.

1970'li yıllarda tarım alanlarının ıslahı çalışmaları sürdürülmüş ve gübre ve ilaç kullanım ile drenaj çalışmaları sonucunda göle tarımdan dönen sular verilmeye başlanmıştır. Göl alanı genişlemiş, göl derinleşmiş ve gölün sınırları değişmiştir.

1980'li yıllarda ise tarımla uğraşan yöre halkı tarafından ovanın yamaçlarında bir çok drenaj kanalı açılması ve yüksek taban suyunun düşürülmesi çalışmaları yapılmıştır. DSİ, Kırşehir-Mucur-Seyfe Havzası Ekoloji Koruma Projesi ile göle boşaltım yapan drenaj kanallarının bir kuşaklama kanalı ile kesilmesini ve toplanan suların

Kızılırmak'ın bir kolu olan Delice Irmağının Kalaycık Deresi'ne verilmesini planlamaktadır (Anonim. 1999).

Tarım alanlarının ıslah çalışmaları sürdürülmüş ve gübre ve ilaç kullanım ile drenaj çalışmaları sonucunda göle tarımdan dönen sular verilmeye başlanmıştır. Göl alanı genişlemiş, göl derinleşmiş ve gölün sınırları değişmiştir.

4.2.2 Araştırma Alanının Kültürel Özellikleri

4.2.2.1. Araştırma Alanının Tarihçesi

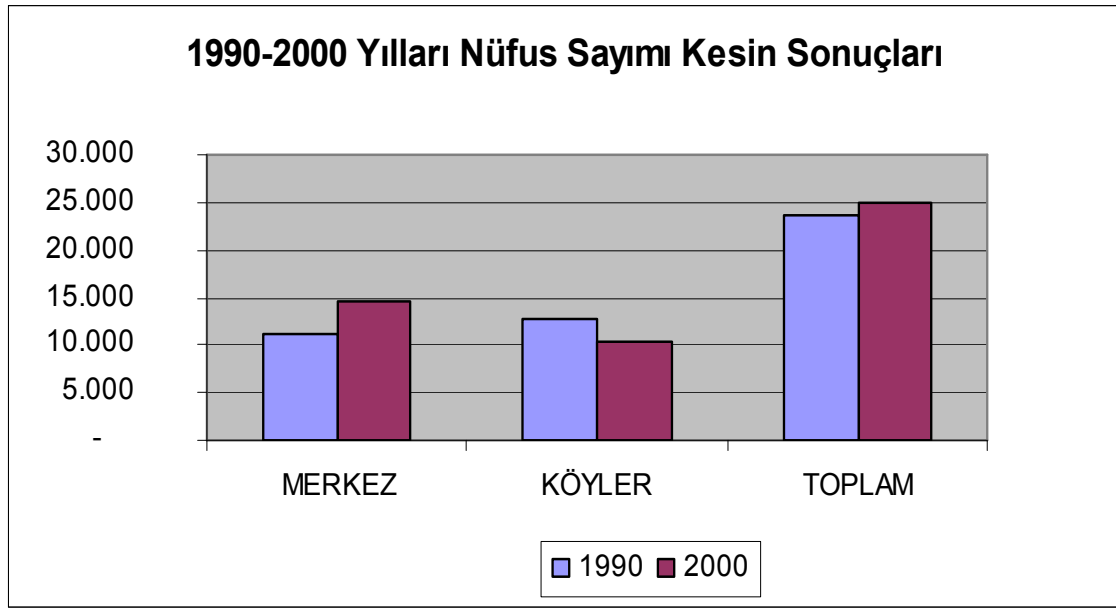
Bölgede en eski yerleşme ilk tunç çağında olmuştur. Daha sonraları Hititlerin ve firiklerin eline geçmiştir. Zamanla Perslerin eline geçen Mucur yine Pers soyundan olan Kapadokyalıların hakimiyetine geçmiş, pek çok çekişme ve savaşlar sonrasında Romalılar bölgeye hakim olmuştur. Arap akınlarına da uğrayan yöre ve çevresi Selçukluların eline geçmiş ve Köseadağ savaşından sonra Moğol-İlhani egemenliğine girerek Eretna beyliğine katılmıştır. Son olarak Osmanlı egemenliğine geçen bölge ve çevresi bir daha yabancı istilasına uğramamıştır (Anonim 2003c).

Mucur'un anlamı tarihiyle de yakından ilgilidir. Çok eski devirlerde, halkın savaş ve baskınlardan korunmasının yanında, suçlularında cezalarını çekmeleri için yer altı şehrinde yaşamışlardır (Yıldırım 2000).

Mucur Niğde'nin bir köyü iken 1868 yılında kasaba olmuş, Balkan Savaşı'ndan önce ilçe olması için zamanın hükümetine başvurulmuş ise de savaşın başlaması nedeniyle bu girişim bir sonuç vermemiştir. 6 Nisan 1914 günü Harbiye Nazırı Enver Paşa, Şark Cephesi'ni teftişe giderken Mucur'a da uğramış, halkın ilçe olma talebi ile karşılaşmıştır. 1918 yılında da ilçe haline getirilmiştir. Kırşehir ili 1954 yılında ilçe olunca, Mucur Nevşehir İli'nin ilçesi olmuş, 1957 yılında Kırşehir'in tekrar il olmasıyla yeniden Kırşehir'e bağlanmıştır (Anonim 2003c).

4.2.2.2. Nüfus

Mucur ilçesi 7 mahalle ve 44 köyden oluşmaktadır. 1990 genel nüfus sayımı'nın sonuçlarına göre merkezde 11.119, köylerde ise 12.616 kişi ile toplamda 23.735 kişi yaşamaktadır. Mucur'un 2000 genel nüfus sayımına göre merkezde 14.676, köylerde ise 10.269 kişi ile toplam nüfusu 24.945'dir.

Çizelge 4.4 1990 ve 2000 yılı genel nüfus sayımı sonuçları

1990 yılına oranla merkezde nüfus % 27.75 artarken, köylerde bu oran % 20.58 azalmıştır. Toplamda ise % 4.97 artmıştır. Köylerde nüfusun bu kadar azalmasının başlıca nedenleri arasında doğal çevre koşulları, ekonomik faaliyet olanaklarının azalması ve büyük şehirlere göç sayılabilir. Çizelge 4.4'de Mucur'un 1990 yılı ve 2000 yıllarına ait merkez ve köy nüfusları verilmiştir (Anonim 2000).

4.2.2.3. Ekonomik Durum

Mucur ilçesinin ekonomik yapısı başlıca tarım olmak üzere hayvancılık, sanayi, ticaret ve el sanatlarına dayanmaktadır. Aynı zamanda ilçeden geçen ve batıyı doğuya bağlayan karayolu üzerinde bulunan dinlenme tesisleri ilçe için önemli bir gelir kaynağını oluşturmaktadır.

4.2.2.3.1 Tarım

Mucur'un ekonomisi genelde tarıma dayalıdır. Tarım ekstantif yöntemlerle yapıldığından verim düşüktür. Ancak sulamanın yapıldığı alanlarda bu verim oldukça yüksektir. Mucur arazisinin üçte ikisi düz alandır. Bu düzlükler tahıl ambarı durumundadır. Fakat iklime bağlı olarak verim yıllara göre büyük dalgalanmalar gösterir. Buğday alanlarının büyük kısmında sulama problemi olduğundan kuru tarım yapılır (Yıldırım 2000).

Kültüre elverişli alanlar, ilçe yüzölçümü'nün %65,83'ünü oluşturur. Kuru tarım alanları toplam alanın %30'unu oluşturmaktadır (Anonim 1997). Çalışma alanında tarım arazilerinin kullanım türlerine göre dağılımı çizelge 4.5'te verilmiştir.

Mevcut tarım arazilerinin çoğunda tarla tarımı yapılmaktadır. Tarla tarımı içerisindeki büyük payı buğday, arpa, şeker pancarı, yeşil mercimek, nohut ve çavdar alır (Anonim 1997).

Çizelge 4.5. Mucur İlçesinin tarım arazileri ve kullanım türleri

Arazi kullanım türü	Dekar
Sulu tarım alanları	46.634
Kuru tarım alanları	238.775
Nadas alanları	82.242
Sebze ve meyve bahçeleri	789
Kavaklık	459
Koruluk ve ormanlık arazisi	30000
Tarım elverişli olup fakat kullanılmayan alanlar	80.300
Çayırılık alanlar	163.963
Tarım elverişsiz alanlar	167.948
Toplam	812.785

4.2.2.3.2 Hayvancılık

Son zamanlarda tarımda istenilen verimin elde edilememesinden dolayı hayvancılıkla uğraşanların sayısı artmıştır. Köylerde kurulan mandıralarda büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır. Özellikle sığır, koyun, tavuk yetiştiriciliği yapılmaktadır.

4.2.2.3.3 Sanayi

Mucur ilçesinin sanayisi oldukça kötüdür. Gerekli yatırımların zamanında yapılmaması veya yapılan yatırımlara gereken önemin gösterilmemesinden dolayı ilçede küçük sanayi sitesinin yanı sıra tarım ve hayvan ürünlerine bağlı olarak üretim çiftlikleri vardır. Ayrıca malya ovasında kurulu bir tane mantar üretme çiftliği vardır.

4.2.2.3.4 Ticaret

Mucur'un bir diğ er önemli geliri ise akaryakıt istasyonları ve dinlenme tesislerinden oluşmaktadır. Güney Doğu ve Batı Anadolu'yu birbirine bağlayan en önemli yol olan E-23 karayolu ilçenin kuzeyinden geçmektedir. Konumu itibari ile E-23 karayolu üzerinde 8 tane konaklama tesisleri ilçenin hemen kenarına kurulmuştur. Tesislerde yaklaşık 250 kadar personel çalışmaktadır, Bu tesislere, 24 saat içerisinde yaklaşık 350 yolcu otobüsü, 600 kadar da otomobil uğramaktadır. Bu da Mucur ekonomisi için önemli bir gelir kaynağıdır (Anonim 2004a).

4.2.2.4. Tarihsel ve Arkeolojik Değerler

Mucur Yeraltı şehri: Mucur ilçe merkezinde Hamidiye mahallesindedir. Ülkemizin önemli tarihi yer altı şehirlerinden birisidir. Hristiyanlık döneminde M.S.3. ve 4. yüzyıllarda yapılmıştır (Akyürek vd. 1995).

Yeraltı şehri, Roma ve Bizans dönemlerinde savaş ve baskınlar sırasında halkın korunması için yer altı şehrinin yapıldığı bilinmektedir. Yerden 7-8 metre derinlikte, yumuşak kayalar oyularak yapılan Mucur yer altı şehrinin Kırşehir Aşıkpaşa türbesi yakınlarına kadar uzandığı tahmin edilmektedir (şekil 4.9). Bugün 42 odaya sahip olan yer altı şehrinde, dehlizler, ahırlar, ibadet yerleri, gizli yollar ve geçitler bulunmaktadır (Yıldırım 2000). Mucur. Yeraltı şehri, Kayseri Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Kurulu'nca 1989 yılında birinci arkeolojik sit alanı olarak, kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Anonim 2005).

Şekil 4.9. Mucur yer altı şehri (Orijinal 2003)

Dehlizler: Bir mekândan (bölümden) başka mekâna geçmek amacıyla yapılmış olup, yüksekliği bir buçuk iki metre, genişliği ise yarım, bir metre arasında değişmektedir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Dehliz (Yıldırım 2000)

Odalar: Genellikle orta büyüklüktedir. Hemen hepsinde yere gömülmüş büyük erzak ve su küpleri dikkati çekmektedir. Burada yaşayan insanların savaş zamanlarında, yaşamlarını sürdürmek için gerekli besin maddelerini buralarda sakladığı değerlendirilmektedir.

Keişlik: Yenice Mahallesiindeki su deposunun yanında bulunan büyükçe bir mağaradan oluşmaktadır. Mücrimlerin başında duran keişlerin yaşadığı yerdir. Mağara, bakımsızlık nedeniyle içine girilemez durumdadır.

Kilise (manastır): Mucur'un ilk yerleşim yerlerinden biridir. Solaklı mahallesinde yer alır. Manastır denilen bu mevkide bir kilise vardır. Yakın tarihe kadar kilise içinde boyalı resimler bulunmasına rağmen, gereken önem verilmediğinden bugün kaybolmuştur. Bu kiliseden dolayı bölgeye manastır denilmiştir. Etrafında bir çok mağaralar bulunmaktadır.. Yumuşak kayaya oyulmuş olan bu mağaralar turizm açısından görülmeye değer güzelliğindedir (Akyürek vd. 1995).

Aksaklı Kiliseleri ve Kalesi: Mucur'un 10 km. güneyinde Aksaklı köyünde bulunmaktadır. Köyün içinde ve etrafında bulunan kiliseler mağaralar ve ilginç şekillerden oluşan kayaların ne zaman ve kimler tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Mağaralardan çıkarılan küplerden ve tarihi eserlerde buraların Bizans dönemlerinden kalma bir yerleşim yeri olduğu tahmin edilmektedir (Yıldırım, M 2000). Kayseri Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Kurulu'nca 1991 yılında birinci arkeolojik ve doğal sit alanı olarak, kültür varlığı tescil edilmiştir (Anonim 2005).

Aksaklı kalesi, Orta Anadolu'nun önemli kaleleri arasında yer almıştır. Kale içindeki ilginç odalar, geçit yerleri, kalenin uzun zamanlar bölgede bir sığınak yeri olarak kullanıldığını göstermektedir. Kaledeki gözetleme yerlerinin kalenin dışarıdan gelecek tehlikelere karşı temkinli olmak için yapılmıştır. Yıllardır gereken önem verilmediğinden bu önemli tarihi yerler harabe durumuna dönüşmeye başlamışlardır (Akyürek vd. 1995).

Şekil 4.11. Aksaklı Kilisesi (Şimşek 2001)

Aflak Baba Türbesi: Mucur'un Aflak köyündedir. Köy ismini bu türbeden almıştır. Köyün üst tarafında, küçük bir tepe'nin üzerinde bulunan türbe, yakınında bulunan höyük sayesinde dikkati çekmektedir. Restore edilmiş olan türbenin içinde kitabe bulunan mezar taşı vardır (Şekil 4.12). Resmi bir kayıt olmamasına karşın, mezar taşından anlaşıldığı kadarıyla, Anadolu'nun fethi sırasında bölgede ölen bir askere ait olduğu sanılmaktadır (Yıldırım 2000). Türbe, Kayseri Kültür ve Tabiat varlıklarını Koruma Kurulu'na 1996 yılında dinsel kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Anonim 2005).

Aşılık Mağarası: Mucur'un 8 km kuzeybatısında, Köpekli dağı'nın yamacında bulunan mağaranın, Etiler zamanından bu yana kullanıldığı tahmin edilmektedir.. Bu mağarada demir oksit (FeO) çıkarılmıştır. Uzun yıllar kullanılan mağara, bugün göçükler nedeniyle kullanılamaz durumdadır (Akyürek vd. 1995).

Şekil 4.12. Aflak Baba Türbesi (Orijinal 2003)

4.2.2.5. Geleneksel (Folklorik) Değerler

Mucur ilçesi doğal ve kültürel özelliklerinin yanı sıra folklorik değerlerde dikkati çekmektedir. Zengin halk müziği, yerel mutfak, dokumacılığı, festival ve şenlikleri en önemli öğeleridir.

4.2.2.5.1. Dokumacılık

Selçuklu ve Osmanlı devletinin ilk dönemlerinde önemli bir kültür merkezi olan Kırşehir, Ahilik ve Babailik gibi çeşitli esnaf teşkilatlarının öncülüğünü yapmıştır. Mimari eserleri, halıları özellikle Mucur, halı ve kilimleriyle tanınan bir şehirdir (Akyürek vd. 1995).

Yörede dokunan ve en eskisi XVII. yüzyıldan kalan ve devam ederek günümüze gelen halılardan, yörede köklü bir dokuma geleneğinin varlığı söz konusudur (Akyürek vd. 1995).

Kırşehir’de kurulmuş ve daha sonra Anadolu’nun çeşitli yerlerinde faaliyet göstermiş olan Bacıyan-ı Rum (Anadolu Bacıları)’un köylere kadar uzanan kollarının halı ve kilim kursları açarak köylerde dokuma yaptırmışlardır. Buna paralel olarak Mucur’da dokunan halı ve kilimlerin, diğer yörelerle aynı ölçüde dokuma geleneğine sahip olduğunu söylemek gerekmektedir (Akyürek vd. 1995).

4.2.2.5.2. Festival ve şenlikler

İlçede, halkın dinlendiği ve eğlendiği çayır denilen mevkide yapılan gelenektir. Köme adeti kümeleşmekten gelmektedir. Hıdrellez bayramı (6 Mayıs) ile başlar ve özellikle Pazar günleri havalar soğuyana kadar devam eder. Dinlenmek ve eğlenmek isteyen vatandaşlar burada piknik yaparak ağaçlar arasında dolaşırlar. Eskiden genç kızlar ve erkekler burada tanışır, görüşür ve evlilik zeminlerini hazırlarlarmış. Bu durum günümüzde önemini kaybetmiştir.

Son yıllarda Belediye Başkanı Atılgan YILMAZ’ın gayretleriyle Belediye tarafından, köme şenliklerinin yaşatılması için yoğun çaba harcanmakta ve Mucur Köme-Flamingo Kültür ve Sanat Festivali adı altında çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

Şekil 4.13. Mucur halılarından örnek (Yıldırım 2000)

4.3. Hızlı Kırsal Değerlendirme Sonuçları

Araştırma dahilinde 49 kadın 73 erkek olmak üzere 122 kişi ile görüşülmüştür. Yaşı 15'den küçük 11, 15-49 arası 75 ve 50'den büyük 36 kişi ile görüşülmüştür. Geniş yelpazede her yaş grubu ile görüşme yapılmıştır. Toplantı ve ankete katılan kişilerin % 86'sı ilçede doğmuştur.

Mucur ilçesinde hızlı kırsal değerlendirme toplantıları şu köylerde yapılmıştır. Köyler Aksaklı, Avcı, Çatalarkaç, Karacalı, Kepez, Kurugöl, Obruk, Seyfe'dir. Aksaklı köyünde 5, Avcı Köyünde 4, Çatalarkaç köyünde 5, Kepez köyünde 5, Kurugöl köyünde 11, Obruk köyünde 4 ve Seyfe köyünde 9 kişi ile görüşülmüştür.

Köylerde yapılan görüşmelerde Köy halkının turizme bakış açısı nedir? Sorusuna yanıt olarak, % 91.4 turizmin yöreye faydalı olacağı cevabını vermiştir. Köyde turizm çalışması yapılabilirimi? Yeterli alt yapı varmı? Sorusuna ise %96.4 alt yapı eksikliği cevabını vermişlerdir. Turizm köy halkı için alternatif bir geçim kaynağı olabilirimi? Köy halkı turizm konusunda ki çalışmalara ne tür destek verebilir? (barınma, yemek sunma, servis hizmetleri, rehberlik) sorusuna ise %86.7 geçim kaynağı olarak görmektedir. Halkın % 67.6 barınma, %30.8 ise rehberlik yanıtını vermiştir. Özellikle rehberlik sayesinde köyde bulunan gençlerin yeni bir iş sahası yaratılacağı konusu benimsenmiştir.

İlçe merkezinde yerel halka uygulanan anketler de ortaya çıkan sonuç ise, İlçenizde ve yakın çevrenizde eksikliğini/yetersizliğini çektiğiniz hizmetler nelerdir? Sorusuna %87.4 Dinlenme ve rekreasyon tesisleri yanıtını vermiştir. İlçenizin sizce en önemli sorun/sorunları nelerdir? Sorusuna %38.7 Seyfe Gölünün kurutulması, % 52.1 işsizlik yanıtlarını vermişlerdir. Seyfe Gölünün önemini biliyor musunuz? Sorusuna %71.6 evet biliyorum, %32.4 ise hayır bilmiyorum yanıtını vermiştir. İlçenize yerli – yabancı turist gelse yeterli alt yapı mevcutmu? Sorusuna %93.8 yeterli alt yapı yok yanıtını vermişlerdir.

Tespit çalışması basitleştirilmiş, çalışmaya katılan kişilerin düşünceleri alınarak mesleki deneyimle şekillendirilmiştir. Ayrıca ilçe de yer alan Gazi Üniversitesi Mucur Meslek Yüksekokulu öğrenci ve öğretim görevlilerin düşünce ve izlenimleri çalışmaya yardımcı olmuştur.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Günümüzde aşırı kalabalıklaşma, yüksek yapı yoğunlukları ve kent merkezlerdeki yoğun iş hayatının insanlarda neden olduğu stres ve yorgunluk, insanların kentten uzak, doğal ve kültürel peyzaja sahip yerlere gitme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Kısa süreli tatil ve hafta sonlarında kente yakın mesafede bulunan, turizm ve rekreasyon açısından çeşitli alternatifleri bir arada bulunduran yerler, insanların her zaman ilgisini çekmiştir.

Dünyada yaşanan ekonomik ve sosyal değişimlere bakıldığında, kırsal nitelikli doğal ve kültürel özelliklere sahip bu alanlarda rekreasyon-turizm etkinliklerinin, giderek arttığı görülmektedir. Böylece gerek kaynakların akılcı kullanımları, gerekse sürdürülebilir kullanımları yerel ekonomi için önemi büyüktür.

Turizm, beraberinde getireceği potansiyel ile birlikte, değişik kültürlerin karşılaşmasından doğan kültür alışverişiyle, birçok yan hizmetleri beraberinde getirir. Değişik meslek gruplarına ihtiyaç gösterir, yerleşmenin ekonomik yaşantısının güçlenmesine ve canlılık kazanmasına sebep olur.

Bölgede yapılan incelemeler, görüşmeler ve anketlerden elde edinilen bilgiler ışığında ilçe halkının geçim kaynağı arayışlarının olması, kamu kurum ve kuruluşlarının yeterli ilgiyi göstermemesi, alanda sürdürülebilir bir gelişimden bahsetmek söz konusu olamayacaktır. Özellikle Seyfe Gölü ve civar köylerde yapılan görüşmelerde, halkın büyük bir çoğunluğunun gölün kurutularak tarım alanlarına açılma isteğinin çevre konusundaki eğitimsizliğini ortaya koymaktadır. Halkın göl konusunda yeterince bilgilendirilmesi sağlandığı takdirde ıslak alanın ekolojiye getireceği denge ve faydaları büyüktür.

Mucur, doğal güzelliklerinin yanı sıra yakın çevresindeki tarihi değerleriyle de Türkiye’de ve hatta dünyada önemi bilinen bir yerleşim yeri özelliği taşımaktadır. Yılın her dönemlerinde yerli ve yabancı turistlerin akınına uğrayan, Kapadokya bölgesinin benzer özelliklerini taşıması bölge için önemli bir gelir kaynağını oluşturacaktır. Fakat ne yazık ki bu taşıdığı önemi halkı tarafından da yeterince bilinmemektedir.

Bölgenin tanıtılmasından önce bölgenin bir çevre düzeni planı olmalıdır. Bu plan çerçevesinde gerekli olan düzenlemeler yapılmalıdır. Şu an ilçe ile ilgili 1972 yılında yapılan nazım imar planı vardır (Bkz Ek-4, Ek-5). Bu planlar tekrar gözden geçirilerek, ekolojik veriler göz önüne alınarak, günümüz gereksinimlere göre hazırlanacak imar planı kapsamında alt yapı çalışmalarına başlanılmalıdır. Aşağıda Mucur ile ilgili mevcut durum değerlendirilmesine yönelik bilgiler özet olarak verilmiştir.

Fırsatlar – Olanaklar – Güçlü yanlar;

- Ulaşımın kolay olması
- Günübirlik kültür turlar için, Ankara, Kayseri, Nevşehir ve Aksaray gibi büyük illere yakınlık,
- Uluslar arası doğal ve kültürel değerlere sahip olunması,
- Olumlu iklim koşulları,
- Temiz hava
- Farklı rekreasyon etkinlikleri için alanlar,
- Bozulmamış bir çevre,
- Tarım topraklarının oldukça verimli olması,
- İlçede bir meslek yüksekokulunun olması,
- Arazinin oldukça düz ve verimli olması,
- Alanın ornitoturizm potansiyelinin yüksek olması ,
- Kapadokya bölgesine olan yakınlığı,
- Yöre halkının bu alana getirilecek etkinliği destekleyici görüşlere sahip olması,
- Çevrenin geri döndürülemez şekilde kirlenmemiş olması, biyolojik çeşitlilik açısından taşıdığı zenginlik,

Sorunlar – Zayıf yanlar;

- Doğa koruma ve korunan alanlara ilişkin birden fazla yasal dayanağın olması ve uygulamada yasaların ve kurumsal görevlerin çakışması,
- Alt yapı eksikliği,
- Çevre düzeni planının olmaması,
- Korunan alanlara ilişkin izleme ve değerlendirme mekanizmasının yetersizliği,

- Finansal kaynak yetersizliği,
- Tanıtım eksikliği,
- Kalifiye eleman eksikliği,
- Eğitim eksikliği,
- Turizmin yörenin kültürel yapısını bozacağı korkusu,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının yeterli desteği vermemesi,
- Bölgenin 2. derece deprem bölgesi olması,
- Dışardan göç almaya başlaması,
- Üretimin yapılmaması sürekli dışa bağımlı kalma, söylenilebilir.

İlçede sürdürülebilir turizm anlayışı esas olmalıdır. Sürdürülebilir turizm ile rekreasyon amaçlı faaliyetlerin doğal ve kültürel çevre ile uyum içinde gerçekleştirilmelidir. Böylece, yaşamın temelini oluşturan biyolojik çeşitlilik, doğal ekolojik süreçler ve kültürel bütünlük korunurken kaynakların ekonomik, sosyal ve estetik gereksinimleri karşılayacak şekilde yönetilmesi sağlanmış olacaktır. Sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi için çevreye daha fazla önem verilmelidir. Çevre bilincinin öğrenilmesi, öğretilmesi ve sahip çıkılması, gelecek nesillere aktarılmada önemli bir yere sahiptir.

5.1. Araştırma Alanındaki Turizm ve Rekreasyon Alanlarına İlişkin Öneriler

Mucur sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleriyle, barındırdığı Seyfe kuş cenneti ile önemli bir konuma sahiptir. Başta Ankara ve Kayseri gibi büyük kentler olmak üzere Kırıkkale, Yozgat, Nevşehir, Niğde ve Aksaray gibi pek çok ile yakın olması, pek çok Rekreasyonel etkinlik ve hafta sonu tatilleri için olanak sağlamaktadır.

Mucur Kapodakya bölgesinin başı kabul edilmektedir. Ürgüp, Göreme ve Avanos gibi peri bacalarının sahip olduğu özellikleri göstermektedir. Özellikle burada mevcut yeraltı şehirleri, mağaralar o yöre ile benzer özellik taşımaktadır. Özellikle Seyfe Gölü'nden başlamak üzere, Mucur, Nevşehir, Ürgüp ve Göreme gibi doğal ve kültürel zenginliklere

sahip olan bu bölgeye düzenlenecek olan günübirlik veya hafta sonu gerçekleştirilecek olan turlar, bölge için önemli gelir kaynağı olacaktır.

Yörede değişik faktörlerin doğal ve kültürel değerler üzerinde yaptığı zararlar göz ardı edilmemelidir. Özellikle Seyfe Gölü ve çevresinde yapılan hatalı uygulamalar, gölün geleceğini tehdit etmektedir. Bu bölgede çeşitli sivil toplum örgütleri, kamu kuruluşları ve halkında desteğini alarak bir çevre yönetim planı yapılmalı ve uygulanmalıdır. Buradaki amaç; ekolojik olarak sürdürülebilir' olan turizm ve rekreasyon yönetimi uygulamalarının benimsenmesi yoluyla, önemli alanların korunmasını temin etmektir. İlçe için yapılacak bir çevre düzeni planında şu aktivitelere yer verilmesi uygun olacaktır.

- Çadırılı kamp
- Golf alanları
- Piknik alanları
- Doğada serbest yürüyüş
- Tarihi alanları ziyaret ve gözlem
- Ornitoturizm (Kuş gözlemciliği)
- Bisiklet
- Kamping

5.2. Mevcut Alan Kullanımına Yönelik Öneriler

Genel olarak Mucur'un yerleşim yapısına bakılacak olunursa, kent merkezi, konut bölgeleri ve çevresi tarım alanlarından oluşur. Son zamanlarda artan yapılaşmanın etkisi ile, Mucura yakın yerlerde kurulan kooperatiflerin hızla artmaktadır. İlçede açılan meslek yüksekokulu ve emekli olan halkın memleketlerine dönme isteği hızlı

yapılaşması önemli nedenidir. Ancak Mucur'un 2. derece de deprem bölgesi olması nedeniyle planlama ve uygulama çalışmalarına özen gösterilmesi uygun olacaktır.

İlçede yeteri kadar çocuk bahçeleri ve dinlenme mekânları yoktur. Mucur imar planında olmasına karşın, belediyenin maddi sıkıntılarından dolayı mahalle ve semt parklarına yeteri kadar yer verilmemiştir. Karşıyaka, ,acıöz ve hamidiye mahallerinde bulunan çocuk bahçeleri yeniden gözden geçirilmelidir.

Spor alanları da ilçede önemli sorunlardan biri olup, ilçede yer alan okul bahçeleri, 1 adet halı saha ve Mucur amatör futbol maçlarının yapıldığı toprak futbol sahasından başka spor alanı yoktur. İlçede bulunan meslek yüksekokulu da göz önüne alınarak, bir spor kompleksi yapılmalıdır.

İlçenin önemli sorunlarından biride, ilçe merkezinin hemen güneyinde bulunan yanlış yer seçiminden dolayı, kirliliğe neden olan çöplüktür. İlçeye yakın bir yerde olan buranın hemen kaldırılarak yeni bir yer seçimi yapılmalıdır. Bu yer seçiminde ise özellikle yerleşim yeri ve Seyfe Gölünden uzak, tarım alanı olmayan bir yer seçilmesi önemlidir. Bu yerin özellikle Mucur'un babur ve kepez mevkiine taşınması uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Mucur'un tarım potansiyeli oldukça fazladır. İlçenin kuzey ve doğusunu çevreleyen bölgesi I., II., ve III. Sınıf tarım arazileridir. Bu alanlar mutlaka tarıma ayrılmalı, üzerlerinde yerleşim veya endüstriyel faaliyete izin verilmemelidir.

Bölgenin güney sınırını oluşturan Kızılırmak nehri'nin geçtiği alanlar ise su varlığı sebebiyle sulu tarım yapılmaktadır. Bu bölgede özellikle sebze ve pancar üretiminin yaygınlaştırılması, bölge ekonomisine büyük katkıda bulunabileceği değerlendirilmektedir. Kızılıрмаğın suyundan faydalanılarak, iç bölgelere su kanalları ile taşınması durumunda ise topraktan daha fazla verim alınabilecektir.

5.3. Seyfe Gölüne Yönelik Sonuç ve Öneriler

Seyfe Gölü ve çevresinde yer alan koruma kapsamındaki alanların sürdürülebilirliğini sağlamak oldukça önemlidir. Turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi için planlama, uygulama ve denetim üçgeninin kurulması gerekmektedir. Bu bağlamda ekoturizm koruma kapsamındaki alanların sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin korunup gelecek nesillere aktarımında önemli bir rol oynamaktadır.

Tuz gölü'nden sonra flamingoların Türkiye'deki en önemli üreme alanlarından olan Seyfe Gölü'nün, gerek alanı besleyen su kaynaklarının içme ve sulama amacıyla kullanımı için başka yerlere yönlendirilmesi, gerekse açılan drenaj kanalları yüzünden göl kuruma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Günümüzde gölün bulunduğu alanın tuzla kaplı ve rüzgâr erozyonuna açık, tarım alanlarını tehdit eden bir tuz çölü haline geldiği gözlenmektedir. Gölün kurummasına neden olan faaliyetleri gerçekleştiren DSİ ve Köy Hizmetleri yaptığı hatanın farkına varmış ve gerekli tedbirleri almaya başladıkları tespit edilmiştir.

Seyfe Gölünün genel vejetasyon özellikleri ve kuş türleri açısından değerlendirildiğinde sanayi, tarım ve kirlilik gibi nedenlerle karşı karşıya gelinen nokta su kuşlarının korunması açısından çok büyük öneme sahiptir.

Seyfe Gölü ve çevresinde bulunan tarım ve avcılık faaliyetleri denetlenerek, uygun olmayan her türlü faaliyet kontrol altına alınmalıdır. Alanda avcılığın tamamen yasak olduğu halka anlatılmalı ve sıkı bir kontrol mekanizması kurulmalıdır. Alanda kontrol ve denetim faaliyetlerini jandarma yapmaktadır. Bu kontrol ve denetimler ise yetersiz kalmaktadır.

Seyfe Gölü'nün işlevleri halka anlatılmalıdır. Halkın bilinçlendirilmesinin bu konuda önemi büyüktür. Toprak sahipleri ve bu konuda çalışan kamu kuruluşları ortak bir çalışma yaparak çevre yönetim planı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Kullanılmayan Seyfe İlkokulu, yapılan düzenlemelerle Milli Parklar İdare ve Ziyaretçi merkezi haline getirilmiştir. Buraya gelen ziyaretçilere göl hakkında bilgi verilmekte, film ve slâyt

gösterileri yapılmaktadır. Yeterli alt yapı ve tanıtım sonunda bu bölgenin önemli turizm alanı olacağı değerlendirilmektedir.

Seyfe Gölü içindeki en güzel görüntüler Seyfe köyü yakınlarında bulunan höyükten izlenmektedir. Ayrıca Seyfe'nin Badıllı mahallesinden de göl kenarına kadar gelip, gölün güzelliğini ve flamingoları seyretmek mümkündür. Yaz aylarında flamingolar gölün birçok kesiminden seyredilebilmektedir. Ancak göl kenarında gözlemevinin bulunmaması nedeniyle, kuşlar yakından izlenememektedir.

5.4. Yatırımcı Kişi ve Kuruluşlara Yönelik Öneriler

Sağlıklı turizm gelişiminin anahtarı, doğal çevre ve kültürü korumaktır. Karşılıklı etkileşimlerin olumlu olduğu bir turizm şekli, ancak turizm gelişimleri ile doğal ve kültürel peyzaj özellikler, arasındaki ilişkinin kalitesine bağlıdır. Geleceğe yönelik sürdürülebilir, doğal ve kültürel özellikleri korumaya yönelik bir turizm politikası olmalıdır. Ancak, turizm ve rekreasyon yatırımlarının gelişimini etkileyen konular dikkate alınmalıdır.

Bunlar;

- Alt yapı eksikliği
- Tanıtım eksikliği
- Yerel yatırım potansiyeli
- Eğitilmiş insan gücü
- Profesyonel işletmeci eksikliği'dir.

İlçede yaşayan insanların kooperatif, birlik, dernek gibi oluşumlarla birlikte hareket etmelerinin sağlanarak yerel kılavuzluk sistemi ile desteklenmesi gerekmektedir.

Ekoturizm uygulamalarında;

- Ev pansiyonculuğu yaparak,
- Yörenin sosyo-kültürel değerlerini tanıtarak ve sunarak,

- Yöresel mutfak ürünlerini sunarak ve pazarlayarak,
- Yöresel el sanatlarını sergileyerek ve pazarlayarak,
- Yerel kılavuzların ise o yöre insanından olması, belli bir eğitimden geçmesi, gerekmektedir (Yalınkılıç M. ve Arpa N. 2005).

Mucur halkı turizme sıcak bakmaktadır. Turizm ile ilgili neleri, nasıl yapacakları konusunda çeşitli toplantılar ve çeşitli kurslar açarak bilinçlendirilebilir. Solaklı ve hamidiye mahallelerindeki evler ev pansiyonculuğu, Seyfe Gölü ve çevresindeki düz arazide kamp, kamping için oldukça uygundur. Yapılacak günlük tur ve konaklamalı turlarda, yöre el sanatlarının sergilenmesi tanıtım ve ekonomi açısından oldukça önemlidir. Ayrıca yöresel mutfak ürünlerinin satışa sunulduğu lokantalar yeni iş imkânları yaratabilir.

İlçeye günlük veya konaklayarak iki günlük turlar düzenlenebilir. Örnek olarak;

Bir günlük tur:

- Seyfe Gölü
- Obruk gölü
- Yer altı şehri
- Manastır
- Aflak baba türbesi
- Aksaklı kilisesi şeklinde olabilir.

Konaklamalı turlarda ise, bir günlük tur'a ilave olarak Kapadokya bölgesine (Hacıbektaş, Ürgüp, Göreme, Avanos ve Ihlara vadisi) yapılacak turlar bölge için önemli bir gelir kaynağı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Açıksöz, S., 2000. Planlamada Kırsal Peyzajın Önemi, Sorunları ve Öneriler, Kırsal Çevre Yıllığı, Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği, Ankara.
- Aklanoğlu, F., 2002. Beypazarı Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akyürek, M., Köksal, A., ve Yıldırım, M., 1995. Tarihten Günümüze Mucur, Mucur.
- Allen, R. L. ve diğerleri (1994) “Kırsal Kesimde Yaşayanların Rekreasyon ve Turizm Gelişimine Karşı Tutumları”, Derleyen, TUGEV Turizmde Seçme Makaleler, 19 TUGEV Yayını, İstanbul.
- Anonim, 1990. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı, T.C. Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim. 1992. Kırşehir İli Arazi Varlığı. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kırşehir.
- Anonim. 1996. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Ankara
- Anonim. 1997. Köy Envanteri, Kırşehir, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim. 1998. Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, Çevre Bakanlığı, Ankara.
- Anonim. 1999. Çevre Koruma Genel Müdürlüğü, Hassas Ekosistemler ve Korunan Alanlar Dairesi Başkanlığı, Uluslararası Önemi Olan Sulak Alanların Biyolojik ve Ekolojik Yönden Araştırılması Projesi, Alt Proje 2, Ankara.
- Anonim. 2000a. 2000 Genel Nüfus Sayımı, Kırşehir, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim. 2000b. Kırşehir İli Turizm Envanteri, Kırşehir Valiliği İl Turizm Müdürlüğü, Kırşehir.
- Anonim. 2001. Karayolları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim 2002. Türkiye Fiziki ve Karayolları Haritası.
- Anonim. 2003a. Mucur İlçesine Ait Bilgiler, Mucur Kaymakamlığı, Mucur.
- Anonim. 2003b. www.nailgulbahar.8m.com/ataturk.html

- Anonim. 2003c. www.mucur.bel.tr
- Anonim. 2004a. www.mucur.sayfasi.com
- Anonim. 2004b. www.kirsehir.gov.tr
- Anonim. 2004c. www.cografyalar.com.tr
- Anonim. 2004d. www.cevreorman.gov.tr
- Anonim. 2004e. Mucur İlçesi Meteoroloji Verileri, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim. 2005a. www.google-earth.com.
- Anonim. 2005b. Mucur Kültür Envanteri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.
- Anonim. 2006. www.tdk.gov.tr
- Arslan, M. ve Ekşioğlu, T. 2001. Doğayı Korumada Kent Ve Ekoloji Sempozyumu, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Taşkışla/İstanbul
- Baschak, L. and Brown, R. 1984. River Systems and Landscape Networks, in: Cook E. A. And Lier H.N. Landscape Planning and Ecological Networks. Elsevier Science B. V., The Netherlands.
- Çobanoğlu, E., 2000. Seyfe Gölü Avi-Faunası. Gazi Ün. Fen. Bil. Ens., Doktora Tezi, Ankara.
- Dokumacı, T., 2001. Tekirdağ Kentsel Sit Alanının Peyzaj Mimarlığı ve Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gökyer, E., 2003. Amasra ve Kurucaşile'nin Doğal ve Kültürel Yapısının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelemesi Üzerine Bir Araştırma. Z.K.Ü Fen. Bil. Ens., Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Güngör, S., 2003. Beyşehir İlçesi Ve Yakın Çevresi Turizm Ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Gültekin, E. 1994. Peyzaj Mimarlığı, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No: 58, Adana.
- Gürlek, T., 2002. SWOT Analizi, TÜBİTAK, Gebze.
- Gülez, S., 2000. Doğa Koruma ve Turizm, Basılmamış Yüksek Lisans Ders Notları, Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bartın.

- Eyüboğlu, Ö., 1995. Seyfe Gölü (Kırşehir) Tabiatı Koruma Alanının Florası. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Kahraman, N. 1994. Sürdürülebilir Kalkınma ve Turizm, 1. Turizm Sempozyumu, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları 0.20.BY.94.002.142, İzmir.
- Kalem, S. ve Çelem, H. 2000. Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı, Peyzaj Mimarlığı Kongresi 2000, s. 317-327, Ankara.
- Kalem, S. 2001. Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Kaplan, A. 1995. Doğal ve Kültürel Değerlerce Zengin Kıyı Mekanlarına Yönelik Peyzaj Planlama Yönteminin Foça Örneğinde Ortaya Konulması Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Karadeniz, N. 1995. Sultan sazlığı örneğinde ıslak alanların çevre koruma açısından önemi üzerinde bir araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Karadeniz, N., Özbek, H. ve Gül, S. 2000. Ülkemiz Koruma Alanlarında Yönetim Planı Süreci, 2000'li Yıllarda Çevre ve Peyzaj Mimarlığı Sempozyumu Bildiriler Kitabı, s. 177-184, Ankara.
- Karaküçük, S., 1999. Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme, Ankara.
- Koç, N ve Şahin, Ş., 1999. Kırsal Peyzaj Planlaması, A.Ü.Z.F. Yayını, Yayın No: 1509, Ankara.
- Kurum, E. 1992. Beynam Muhafaza Ormanı ve Yakın Çevresinin Ankara Kenti Rekreasyon Sistemi Açısından Koruma – Kullanım ve Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- McIntosh, et. al., 1995. Tourism: Principles, Practises, Philodophies, Published in Canada, London and Newyork.

- Olalı, H., 1991. Turizm, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ders Kitapları Dizisi No:232, Ankara.
- Sayan, S., 1998. Antalya Kıyı Bandındaki Bazı Turizm Amaçlı Tesislerin Peyzaj Mimarlığı Yönünden İrdelenmesi Üzerinde Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Sertkaya, Ş., 2001. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nin Doğal ve Kültürel Özellikleri, Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Semineri, Ankara.
- Şimşek, H., 2001. Şimşek Fotoğraf Stüdyosu, Mucur
- Tatlıdil, E., 1994. Toplumsal Değişim Sürecinde Turizmin Etkisi, I. Turizm Sempozyumu, İzmir
- Topay, M., 2003. Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, Ankara.
- Tunç, A., Saç, F., 1998. Genel Turizm, Gelişim ve Geleceği, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Uzun, O., 2003. Düzce Akarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Ürgenç, S., 2000. Kırsal Peyzaj, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi Matbaası, Üniversite Yayın No: YTÜ.MF.DK-2000.0584/Fakülte Yayın No: MF.ŞBP-2000.004, İstanbul.
- Yalınkılıç, K., Arpa, N., 2005. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta
- Yaşaroğlu, Ş. A., 1992. Turizm Bilincini Geliştirme. Turizm Eğitimi Konferansı Workshop, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Yıldırım, M., 2000. Rakamlarla Mucur 2000, Mucur Ticaret ve Sanayi Odası, Mucur.
- Yılmaz, B., 2001. Bartın İli ve Yakın Çevresinin Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Yiğitbaşıoğlu, H. 1993. Seyfe Gölü ve Çevresinin Jeomorfolojisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

EKLER

- 1. Hızlı Kırsal Değerlendirme formu (İlçe düzeyi)**
- 2. Hızlı Kırsal Değerlendirme formu (Köy düzeyi)**
- 3. Türkiye de Bulunan Ramsar Alanları Ve Önemli Islak Alanlar**
- 4. Eski İmar Planı Ve Tadilleri**
- 5. Arazi Kullanışı**

EK 1 HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİRME FORMLARI

MUCUR İLÇE MERKEZİ HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİRME FORMU

TARİH:.....

1. Doğum yeriniz neresi?

- a) Burası
- b) Kırşehir
- c) Nevşehir
- d) Kayseri
- e) Diğer (Belirtiniz).....

2. Başlıca geçim kaynaklarınız nelerdir?(En çok gelir elde ettiğinizden başlayarak, bunları önem sırasına göre % değer vererek işaretliyorsunuz.)

- a) Bitkisel üretim
- b) Büyükbaş hayvancılık
- c) Küçükbaş hayvancılık
- d) Kümes hayvancılığı
- e) Ticaret
- f) Memuriyet
- g) El sanatları
- h) Diğer (Belirtiniz).....

3. Yıllık geliriniz ihtiyaçlarınızı ve ekonomik faaliyetleriniz giderlerinizi karşılamak için yeterli oluyor mu?

- a) Evet yeterli
- b) Hayır yetersiz
- c) İdare ediyor
- d) Yanıtsız

4. İçme suyunuzu nereden temin ediyorsunuz?

- a) Şehir şebekesinden
- b) Kuyudan
- c) Hem kuyudan hem şehir şebekesinden
- d) Şişe suyu kullanıyorum

5. İlçenizde ve yakın çevrenizde eksikliğini/yetersizliğini çektiğiniz hizmetler nelerdir(En yetersiz olana 1 numara vererek sıralayınız)?

- a) Eğitim olanakları
- b) Sağlık hizmetleri
- c) Dinlenme ve rekreasyon tesisleri
- d) Kanalizasyon
- e) Ulaşım olanakları
- f) Çöp toplama ve depolama hizmetleri
- g) İçme suyu temini
- h) Haberleşme hizmetleri
- i) Diğerleri (Belirtiniz).....

6. İlçenizin sizce en önemli sorun/sorunları nelerdir?

- a) Yeterli tanıtımının yapılmaması
- b) Turizm etkinliklerinin olmaması
- c) İşsizlik
- d) Hizmetler ve kurumlardaki eksiklikler
- e) Toprakların verimsizleşmesi
- f) Çevre kirliliği
- g) Doğal kaynakların tahribi
- h) Seyfe Gölü
- i) Diğer

7. İlçe yaşıntınızdaki önemli korunması gerekli sosyo-ekonomik ve kültürel – özellikler nelerdir?

- a) Komşuluk ilişkileri
- b) El sanatları
- c) Tarihi geçmişiniz/tarihi kalıntılar
- d) Dini inançlarınız
- e) Gelenek görenekleriniz
- f) Doğal kaynaklar
- g) Diğer.....

8. Seyfe Gölünün önemini biliyormusunuz?

- a) Evet biliyorum
- b) Hayır bilmiyorum

9. İlçeniz ve çevresi hakkında tarihi geçmişi hakkında bilginiz varmı? Varsa bu bilgiyi nerden aldınız?

- a) Hayır yok
- b) Komşulardan
- c) Ailemden
- d) Okuldan
- e) Kitaplardan
- f) Diğer.....

10. Seyfe Gölüne gittiniz mi? Gittiyseniz ne amaçla?

- a) Hayır gitmedim
- b) Kuşları gözlemlemek
- c) Av yapmak
- d) Piknik yapmak
- e) Yüzmek
- f) Kamp yapmak
- g) Diğer.....

11. Boş zamanlarınız nasıl geçirirsiniz?

- a) Boş zamanım yok
- b) Arkadaşlarımla
- c) Kitap okuyarak
- d) Kiraathaneye giderek
- e) Göl kenarına piknik yaparak
- f) Evde oturarak
- g) Bahçe işleriyle uğraşarak
- h) Örgü, dikiş, el sanatlarıyla uğraşarak
- i) Spor yaparak
- j) Diğer.....

12. İlçenizde nasıl bir turizm – rekreasyon faaliyetleri hangi koşullarda başarılı olabilir? Daha önce turizm konusu gündeme geldimi?

.....

.....

.....

13. İlçenizin temel sorun alanları ve çözümleri nelerdir?

Sorun Alanları

Çözüm Alanları

.....

.....

.....

.....

14. İlçede şenlik ve festivaller yapıyor muyuz? Katılım nasıldır?

.....

.....

.....

15. Mucur ülke genelinde tanınıyor mu? Nasıl tanıtılmalıdır?

.....

.....

.....

16. İlçenize yerli – yabancı turist gelse yeterli alt yapı mevcutmu? Değilse neler yapılmalıdır?

.....

.....

.....

EK 2 HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİRME FORMLARI

MUCUR KÖY DÜZEYİ HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİR FORMU (Topay 2003)

TARİH:.....

1. Köy adı:.....

2. Katılım düzeyi:.....

3. Toplam hane sayısı:.....

Boş konut sayısı:.....

4. Toplam nüfus:.....Kadın:.....Erkek:.....

15 yaşından küçük nüfus:.....

15-49 yaş arası nüfus:.....

50 yaşından büyük nüfus:.....

4. KÖYDEKİ TOPLUMSAL ALT VE ÜST YAPI BİRİMLERİ

Var olan sağlık kurumları:.....

Telefon:.....

İçme suyu dağıtım birimi:.....

Ulaşım:.....

6.

KÖYDE EĞİTİM DÜZEYİ (%)	KADIN	ERKEK	TOPLAM
Okur-yazar olan			
İlkokul mezunu			
İlkokul sonrası herhangi bir eğitim kurumu bitirenler			
Okur-yazar olmayan			

7. Köyde toprağı olmayan aile sayısı:.....

Toprağı olmaya ailelerin uğraşları, geçim kaynakları:.....
.....

Köyde hane başına düşen ortalama arazi miktarı:.....dekar/dönüm

8. Yetiştirilen ürünler nelerdir?.....

.....
.....

9. Köyde turizm ve rekreasyon amaçlı kullanılabilecek kaynaklar nelerdir?.....

.....
.....

10. Köyde turizm çalışması yapılabilirimi? Yeterli alt yapı varmı?

.....
.....
.....

11. Köy halkının turizme bakış açısı nedir?

.....

.....

.....

12. Turizm köy halkı için alternatif bir geçim kaynağı olabilirimi? Köy halkı turizm konusunda ki çalışmalara ne tür destek verebilir? (barınma, yemek sunma, servis hizmetleri, rehberlik)

.....

.....

.....

13. Köyde başlıca geçim kaynakları

GEÇİM KAYNAKLARI	%
Bitkisel üretim	
Hayvancılık	
Esnaf – ticaret	
Kira – rant	
Taşımacılık	
Yurt dışı taşımacılığı	
Diğer	

14. Köy halkına göre köyün en önemli sorunu ve çözümleri nelerdir?.....

.....

.....

.....

EK 3 TÜRKİYE DE BULUNAN RAMSAR ALANLARI VE ÖNEMLİ ISLAK ALANLAR

Harita 4.4. Türkiye de Bulunan Ramsar Alanları Ve Önemli Islak Alanlar (Anonim 1992)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Yasin DÖNMEZ

Doğum Yeri: Ankara

Doğum Tarihi: 06 / 01 / 1977

Medeni Hali: Evli

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Kurumu

Lise : Başkent Lisesi (1991 – 1994)

Lisans : Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı (1995 – 1999)

Yüksek Lisans: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (2002 – 2006)

Kara Kuvvetleri Komutanlığında Topçu Teğmen rütbesiyle görevine devam etmektedir.